Incipiūt capitula secūdi ptis de origine cēsuū. Capi. pm

Post hec de omutatiōibus cōiter venaliū dicta. Jam spēaliter de emptionib⁹ et vēditionib⁹ cēsuū locutur⁹. iudico circa pmitiuā ipoꝝ originē suppo nendū q̄ q̄ñq̄ foꝛo exñte rerū humane nēitati vtiliū. cēsus et reddi/tus nondū fuerūt ꝗ fuit eniz aliqñ q̄ null⁹ de reb⁹ possessis ab alio cē sus aut reddit⁹ habebat nec hri o sietū erat. ꝗ illo tpe quilibet vixit vel de laboꝛib⁹ suis vel de bonis a se possessis nemi obligatis vl cē sualib⁹ factis. et hoc tñ mō hoies oueniēt poterāt politice ouiuere Ptq̄ cū talit viuē cōformi⁹ fuerit ōine sñie qua de⁹ hois pecm puni/ens dixit Maledicta terra in ope tuo In laboꝛibus comedes ex ea cūctis dieb⁹ vite tue In sudoē vul tus tui vesceris pāe tuo donec re/ertaris in tra Quare oportuit cē sus et reddit⁹ introduci q̄b⁹ viue/rent hoies sine laboꝛib⁹? Quomō sustū est vnū de laboꝛibus alteri⁹ viuere ociose. aut de cēsib⁹ cōstitu ēs in rebus alteri⁹ ab ipo laboꝛio se oseruādis q̄ exercēdis? Verūtā rñdet q̄ cēsuū introductio potuit hre q̄ malā et bonā originē Malā q̄dē vt amoꝛē ocij. cū nēarioꝛū co/pia Omñs cōn dictaz penalē sñiam ſiert a deo iuste latuz cupiūt et stu dent varijs mōis sine laboꝛib⁹ ne/cessarijs vite abundare. vt in pnci pio hui⁹ libꝛi dictū fuit Itaq̄ hac de eā q̄ tra sine laboꝛe nō pferet fruct⁹. poterāt q̄dē ostituere cēsus ānuos sup vineis et agris q̄ ipos dare heredib⁹. vēdere poterāt vi/neas et agros p ānuis censib⁹ vt de illis sine cura et laboꝛe vitā trā sigere possint.

Capitu: ij. de his quos censibus viuere expediebat

Bonā vo originē habuerūt vel hre potuerūt census si ñ potentes āpli⁹ laboꝛare rōne senij vel infirmitatis cōstitue rūt sibi reddit⁹ vñ viuerēt in bōis q̄ vel heredib⁹ dederūt vel vendi/derunt alijs Itē si cōitas politica ostituit sup bonis singloꝝ p sustē tatione eoꝝ q̄s ipis in ciuilibus et spūalib⁹ pesse optebat et expedie bat vt sūt pncipes iudices milites epi sacerdotes doctoꝛes vel verbi pdicatoꝛes Cū eni illoꝝ laboꝛes digniores cōi ppo nēarij p cōse/quēda felicitate politica in hac vi/ta et btitudine perpetua post vite hui⁹ trāsitū. impedirent solicitudi nib⁹ et laboꝛib⁹ nēarioꝝ pñtl. vite adq̄sitiuis rōnabile fuit et ē vt ta/lib⁹ a cēcis puideret ostitutiōe cē suū sup possessionib⁹ alioꝝ vl alijs oueniētib⁹ mōis de cōi sustētarēt Et maxie expediebat vt hi q̄ cēcis oib⁹ in his q̄ ad deū ptinent pesse debuerāt ac cultui diuino vacare redditib⁹ dotarent q̄b⁹ sine exteri oꝛi laboē ogruent eoꝝ statui viuē posset. nā hoꝝ laboꝛes sūt ad cō/secutionē vere felicitatis magl. ne cessarij ob hoc maioꝛē ab extēioꝛi bus vacationē req̄rētes. Si ergo pdictis oibus reddit⁹ ostituti sūt vt altioꝛi laboꝛe his recompēsent

quoꝝ laborib⁹ viuūt peccāt singli
p̄dictoꝝ qui actib⁹ eorū statibus
debitis cet̄is nō ꝓficiūt. sed vel in
utiles sūt vel cōnria mala laborā/
tib⁹ inferūt. vt si quoꝝ est defēdē
offendāt. quoꝝ opp̄ssos est libēa/
re opprimāt. q̄ꝝ pacē facere guer
rent quoꝝ est rapinas ꝓhibē spo
liant Isti et ꝯsiles apud deū p̄ua
ti sūt et apud ecc̄iam p̄uādi sūt iu/
re viuēdi de redditib⁹ vel decimis
aut de laborib⁹ eoꝝ erga quos se
taliter hn̄t Liquet itaq̄ qui de red
ditib⁹ viuere ꝑmittendi sint dūmō
alioꝝ labores fideliť recōpensent
operib⁹ eoꝝ statibus debitis Nō
credant ergo qꝛ si crediderint fal
lenť. q̄dā vocati nobiles q̄si nobili
tati eoꝝ debeať vt a rusticanis et
mechanicis laborib⁹ vacent. et de
redditib⁹ vel decimis super bōis
alioꝝ ꝯstitutis viuāt. non sic ꝫ hu
iusmōi ab initio tanq̄ stipēdia cō/
stituta fuerūt. q̄bus ad certa opa
et seruitia cet̄is obligan̄t. et qꝛ bo
na ꝑentum cū oneribus transeūt
in heredes adhuc filij nobiliū ob
ligantur ad eadē

Capi: iij. de his qui nō sūt ꝑmittēdi cēsibus viuē Et q̄re nō sint census multiplicandi.

Habebūt ergo nō soluz cle
rici. sed et nobiles qui de/
cimis ⁊ cēsibus ꝓpter mili
taria ꝑuitia ip̄is ꝯstitutis viuunt
districtā rōem reddere si alioꝝ la/
bores ita ꝯsumāt vt nihil eis repē
dant aut in nullo reipublice spūa/
li aut ciuili ꝓficiāt Sz sūt adhuc
qui rōnabiliť non ꝑmittūtur viuē
de r̄dditib⁹ vtpote plebei fortes la
borib⁹ apti Nā hmōi ꝑmittere de
cēsibus viuē q̄d esset nisi ciuitatez
vel cōitatem ociosis et delicati. ho
mibus imo viciosis adimplere. qꝛ
otia dāt vicia. delicatos autem et
ociosos mltiplicare reipublice nō
expedit Igiť. Ex hoc sumiť ratio
vna. q̄re nō expediat cōitatib⁹ ho
minū cēsus et reddit⁹ multiplicare
et indr̄nter ꝑmitti quēlibet viuere
de eis Et est alia rō qꝛ cū om̄s in/
clinenť sine labore satis hr̄e cōtin
geret tādē ꝙ cēsibus nimis multi
plicatis agri et vinee manerent in/
culti ⁊ dom⁹ deserte nimiū redditi
bus grauari Itē adhuc tandē seq̄
reť bonoꝝ oīm immobiliū illibera
tio et intolerabilis obligatio. q̄ n̄
expedit q̄ hēditates dissiparet ⁊ li
tes mltiplicaret Itē seq̄reť impia
pauꝑm exhereditatio qꝛ vt plimū
qui reddit⁹ sup bonis suis vēdūt
sūt pauꝑes indigētia ad h̄ ꝯpulsi
qui cū tādē cēsus tot ꝑsoluere nō
pn̄t cogunť relinq̄re hēditates su/
as illis qui cēsus in eis hn̄t vel cō
pellunť eas ꝓ minori q̄ valent di
uitib⁹ vēdere q̄ oīa impietates sť
lōge a xp̄ianis finib⁹ ꝓscribende.
Cū ꝓpriū sit xp̄ianis pietatē. facē
et charitatiue agē miseris subueni
endo et debitoribus indulgendo.

Ca. iiij. de rebus in q̄b⁹ possit ꝯstitui cēsus et in q̄bus non

Am vt clarescāt magl. dc̄a ⁊ dicē
da. videam⁹ ꝯn̄ter in q̄bus rebus
et qualibus possunt redditus vel
census cōstitui. Pro q̄ aduertē/
dū ꝙ res ab hoibus possesse diui

dunt in res mobiles et imobiles
q̄bus in vtrisq; q̄ vtilitatē vel vsū
vtilē qui non est eaꝝ ɔsūptio hñt
cēsus ɔstitui pñt vt i agris vineis
domib⁹ et ceteris immobilib⁹ Silr
in rebus mobilib⁹ vt in vacca oue
equo et silibus Nā qua rōne p̄t ali
q̄s onerare vincā suā. censu ānuo
de illa q̄diu fuerit porrigēda. ea/
dem rōne p̄t censū ɔstituere super
vaccā suā de illa q̄diu fuerit por/
rigendū ab eo cui⁹ in posterū vac
ca erit vel ꝑ hereditariā successiōz
vel donationē vel emptionē Vtꝝ
aūt sup dato aiali vt super vacca
possint ɔstitui reddit⁹ ꝑpetui vni⁹
libre cere vel dimidie et quō h̄ lici/
te fieri possit et quō nō. volui hic
dicē sed nō habui tpūs ɔsiderādi
Nec fui adhuc plene informat⁹ de
illis imortalib⁹ vaccis q̄s hic ecc̄ie
q̄dā hr̄e dicūt. Dicā ergo postea
de illa mat̄ia q̄d ratio dictet Hoc
ergo dimisso patet ex dictis ꝙ de
cōi cursu cēsus et res in q̄bus ɔsti
tuit sunt coeui Ita ꝙ si res sine ne/
gligētia possidētis vel ipo ꝓhibē
nō potēte desinat ꝛc. aut inutil fiat
vel auferat cēsus nō poterit āpli⁹
exigi iuste ab illo qui ipm dare cō
sueuit Rō est qꝛ obligatio ad cēsū
cadit p̄marie in rē in qua ɔstituit
et nō in ꝑsonaz rē possidentis Si
q̄rat an cēsus pñt ɔstitui in ꝑsona
hois vel in cōitate hoim Rñr ꝙ si
seruit⁹ est iusta ꝑm aliquē modum
vt q̄busdā videt vtiq; dñs p̄t cō/
stituere alicui censū in seruo quem
emit iuxta q̄ntitatē vtilitatis quā
seruus ille ꝑ ānū facere pōt ⁊ hoc
eadē rōne qua p̄t censū ponere in
alio aiali vtili qd suū est vt in vac
ca asino vel equo An vo hoi libe/
ro qui est sui iuris vel libere cōita/
ti hoim liceat se censualē ɔstituere
alteri homi vel cōitati Dubiū hz
Cū q̄busdā videat ꝙ nō eo ꝙ ex
naturali cōditione et originali di/
gnitate hō sic liber est ꝙ nec ipe se
nec ali⁹ ipm iuste ꝑuilez facere pōt
nisi in penā pcci Aliis videt ꝙ hō
p̄t licite se ipm obligare q̄diu vi/
xerit et laborare poterit ad reddē
dū alteri hoi vl alicui ecc̄ie aut ca
pelle ānualiter aliquā ꝑtē pecunie
iuxta q̄ntitatem lucri qd ex suo la
bore ꝑ ānū adq̄rere pōt ⁊ ɔsueuit
h̄ aūt q̄d aliud ē q̄ ɔstituere in se
ipo censū ānualē ꝓ parte vite sue

Capitu. v. quot modis

census reddatur iniquus

Deinceps ɔsiderationē fle
ctendo ad iniq̄tatē vel eq̄
tatē censuū occurrit ꝙ cen
sus duplicit reddit iniqu⁹ vel iniu
stus. p̄mo si ɔstitut⁹ sit in re q̄ nō
est capax cēsuū vt in ꝑsona hois
ꝑm vnā opionē Vel si ɔstituat in
re nō hñte vsū vtilē p̄ter rei cōsum
ptionē vt si cōstituat i nuda pecu/
nia aut in vino seu pane vel in ali
quo hmōi Vñ pz ꝙ nō sēꝑ in re/
bus eq̄lis valoris pñt eq̄les cens⁹
ɔstitui vbi gr̄a Si dom⁹ mea ⁊ cē
tū libre eq̄ualeāt nō possū cōcedē
cētū libras ꝓ ānuo censu decem li
braꝝ sic possū ɔcedē domū. qꝛ in
p̄mo ē manifesta vsura licz vōbu/
lo census appellent In scdo vero
nō Cuius rō dicta fuit Scdo cen/
sus ānualis reddit iniustus si nō

fuerit notabilit̄ minor vtilitate q̄z res ferre pōt ꝑ annū demptis ab eadē expensis pro ꝯseruatione rei vel ꝓ deductione ip̄ius ad fructū His ita de origine cēsuū generaliter dictis iā ꝑticulari⁹ loquēdo volo ex illis et ante habitis aliq̄s ꝯclusiones elicere quaꝝ p̄ma est

Capi.vj. de radice emptionis et venditionis reddituū

Non ex vna radice ꝓcesser̄t emptio et vēditio rerum ⁊ emptio et venditio reddituū. appet qꝛ vt in supiorib⁹ visuz est p̄mū simpl̄r exigebat cōis hūani conuictus nc̄itas et ꝯmoditas. Nam vt rerū huic vite nc̄ariaꝝ copia haberet̄ oportūa expediebat ꝙ nō quilibet ꝓ q̄buslibet sibi nc̄arijs ꝓ se laboraret. ꝫ ꝙ diuersi laborarēt ꝓ diuersis circa diuēsa vt vn⁹ circa terram alter circa aīalia terti⁹ circa artificia Vñ cōtigit ꝙ vn⁹ indigebat de rebus vtilib⁹ ꝑ aliū factis vel adq̄sitis et econuerso Et ergo vt cōi indigētie succurreret̄ rō dictabat vt s̄m eq̄ualētiā iustā fierēt reꝝ ꝯmutatōnes. vtpote bladi pro vino panis ꝓ blado calceoꝝ ꝓ panno ꝛc. Hoc inq̄z fiebat p̄us q̄z esset numisma. quo cōmodosius oīm vtiliū valor mensuraret̄. Inuēto aūt numismate ⁊ supcrescente auaricia cogitatū est a filijs adā quō secure sine laborib⁹ possēt hāc vitā in om̄ibus nc̄arijs trāsigere Pro quo q̄dā ceper̄t sibi ꝑ mutuationē ꝓuidere ad vsuram Quidā ꝑ emptionē reddituū ꝓ ꝑpetuo. quidā ad vitā. q̄dā per emptiones reꝝ ad det̄minatū tēpus Quidā alijs mōis varijs studuer̄t quō ociose viuēdo reꝝ oīm copiā hr̄ent et ita de humeris suis excuterēt illā legem penalē a deo filijs adā generalit̄ ꝓ pcc̄is impositā q̄ dr̄ In sudoē vult⁹ tui vescerl. pane tuo donec reuertaris in terrā ꝛc.

Capi.vij. ꝙ emptio et vēditio reddituū reipublice obest

Alia ꝯclusio est Nō sicut cōfert vtilitati cōi emptio et vēditio reꝝ Ita ꝓdest emptio et vēditio reddituū ꝫ pl̄imuz obest. Deducit̄ ex p̄cedēti qꝛ primū vt patuit exposcit indigētia ciuilis cōitatis. Scd̄m v̄o introduxit pl̄imū et introductū ꝯtinuat. ꝑsonalis quorūdam cupiditas aut satis habēdi sine labore voluptas. Qꝛ imo et multum obsit reipublice ptz qꝛ licētia generalis emēdi redditus ad vitā vel ꝑpetue ociosos reipublice inutiles mltiplicat. pauperes grauat. hereditates onerat et tādē alienat. āplificat auariciā facit pecuniaꝝ caristiaz. qñ q̄libet coaceruat eas vt tandē sibi senescenti. vel ocio vacare cupiēti redditus ꝯparet. q̄b⁹ secure vitā trāsigat pñtem Ex hoc ergo vidēi p̄t ꝙ si forsā pl̄es ēptionis reddituū mōi sint liciti. non tñ reipublice expediūt Sicut et in alijs multa hoibus licent pl̄ibus modis supius descriptis que ipsis ꝓpter seq̄las et occasiones malorū ꝓpinquas non expediunt. nec apostolus de hoc siluit. ꝫ vigilāter h̄ attēdendū āmonuit Vbi dixit Om̄ia mihi li/

cēt sed nō oia expediūt.p̄.ad cor. vi. Et ido a rectorib⁹ reipublice spiritualis et ciuilis multi ɔtract⁹.mlti hoim gestus actus et ludi ꝓhibendi sūt q̄uis ꝑm se illiciti ꝓbari nō possint.qꝛ p̄sidentiū est nō solū ꝓhibere ea q̄ ꝑ se mala sūt.ꝫ etiā illa que de ꝓpinquo ad mala inducūt.sicut ip̄oꝝ est nō solū p̄cipere v̄tutes.ꝫ ea q̄ ad ip̄as disponunt et a vicijs oppositis retrahunt ordinare

Ca.viij.contra ēptionē rerum ad tempus

Contractus vocate emptōnis rerū ad tp̄ūs quez cupiditas introduxit. g̃uat inopes vt vsura vel plus. Declarat̄ nā inopes vel quos repentina nc̄itas p̄mit recurrē solent ad diuites petēdo releuamē vl̄ dono charitatis vel mutuo pietatis Et dū vtroq; mō eos iuuare recusant nc̄itate coacti ꝑati sunt eis de mutuatis ad tp̄ūs vsurā dare.quam qꝛ multi eorū qui sine labore q̄rūt ditari recipe ausi nō fuerūt Aliqui ꝓpter manifestā iniq̄tatē. Aliq̄ ad vitādū o ꝓpbriuz inuenerūt modū quo sub colore cuiusdā cōtractus p̄tense ēptionis q̄ de pecunia quā paup̄ sibi mutuari petiuit tātum lucrū vel mai⁹ per datū tp̄ūs reciperēt q̄ntū ꝑ illud tp̄ūs vsurā recipiendo de illa pecūia hr̄e possent. Dicit ergo de talib⁹ aliq̄s vende mihi rem v̄bi gr̄a.domū quā propignere offers ꝑ aliq̄t ānos ꝓ q̄ntitate.pecunie qua modo indiges Alioq̄n nō habebis Coactus igit̄ paup̄ egestate vendit sibi domum valentē centū libras ꝓ decē libris ꝑ annū vnū.cōtractu facto diues locat domū v̄bi gr̄a ꝓ decē libris quas āno elapso de ɔsueto censu illius dom⁹ recipit et ita diues q̄ fuit tēpe int̄medio ꝓpter valorem dom⁹ de p̄ncipali cā certus.sicut si eā in pign⁹ recepisset lucrat̄ decez libras q̄ paupi accreuissent de re sua si dom⁹ in pignus ꝓ decē libr. a diuite vt petiuit recepta n̄ fuisset nōne signū ꝙ cōtractus ille a malo sic est ꝙ null⁹ diues vel nc̄itate nō ɔpulsus vellet domū vēdere ꝑ ānū ꝓ minori pecunia q̄ ānualis cēsus valet.qꝛ reputaret se ꝑdere cū ex locatione plus habē posset. Ecce ergo quō ꝑ hūc emptionis modū paupi lōge āplius deperit q̄ si de decē libris ꝑ ānū mutuat. etiā tres vel q̄ttuor libras ꝓ vsura dedisset.ptz itaq; qua intētione illius emptionis modū astuta filiorū hui⁹ seculi cupiditas introduxit et quō ꝑ huiuscemōi ɔtractum impietate plenū plus deperit paupibus de supabūdantijs diuitū iux̄ euāgelica p̄cepta pie iuuādis q̄ si ab iniquis xp̄ianis vel ꝑfidis iudeis pecunias ad cōem mutuarēt̄ vsurā Iste est modus emptionis quo diuites efficiūtur locupletiores et paupes indigētiores Iste ē mod⁹ quo xp̄iani min⁹ de pietate faciūt fr̄ibus suis q̄ faciūt iudei xp̄ianis Iste est mod⁹ q̄ paupes citi⁹ hereditates suas simpl̄r alienare cogūtur et vna cuz puerl.ad

extremā inopiā ꝑueniūt Iste est ꝯ tractus quē p̄res nostri p̄oris cui quo adhuc charitas viguit ⁊ pietas inopib⁹ subuenit feliciter vestiuerūt. refrigescēte aūt charitate et crescente cupiditate. quidā eorum posteri oīno filij huius seculi facti hūc ꝯtractū cum alijs multis sibi mediū lucrādi tātū sine labore sub colore emptionis ꝯstituerūt q̄ntū lucrari possent pecunias mutuando ad vsuram.

Ca. ix. de deuiatione predicti contractus

Contractus emptiōis et vēditōnis ad tp̄us deuiat a vero fine emptionis et vēditionis et a plena rōne earundez Apparet qꝛ vt patuit emptio ⁊ vēditio fuerūt ꝓ releuādis indigentijs et miserijs ementiū et vendentiū. nō vt vn⁹ alterū indigentiorē redderet aut vn⁹ cū alterius iactura locupletaret̄ que om̄ia vt visū est p̄cedēti capl̄o fiūt per ꝯtractū memoratū igit̄ ꝛc. Qꝛ iteruz plene rōem emptiōis et vēditionis non habeat cōtract⁹ ille apparet. p̄mo qꝛ de ꝟitate emptionis et venditionis est vt qualit̄ et q̄nte dn̄ium rei emptoris transfert̄ in venditorē taliter fiat econuerso sicut manifestū est ex ꝯtractibus emptiōis et vēditiōis qui fuerūt an̄ numisma qn̄ dabat̄ vna res ꝓ alia. hoc aūt nō fit hic cū pecūia illa qua quis emit domū ad ānū fiat simplicit̄ ⁊ absolute ip̄ius venditoris et nō in emptione ad tp̄us res fit ip̄i⁹ emptoris Igit̄ Itē si vera et iusta vēditione domus aliqua q̄ntū ad ꝓprietatē et vsū fit vere ⁊ ꝓprie ip̄i⁹ emētis ꝓ centū libris quō res ꝑm se tāti valoris pōt vere dici ⁊ fiēi alteri⁹ ꝓ decē libr. Nō videt̄ etiā quō res aliq̄ est ꝓpria alteri⁹ ꝓ tp̄e in quo de illa nō pōt facē qd̄cūqꝫ placet vt vēdendo simplr̄ a quōcūqꝫ voluerit ad vtilitatē suā disponēdo Iteꝝ si vi illius ꝯtractus fit dom⁹ mea altēius tūc q̄ntūcunqꝫ ille domū peiorauerit vel destruxerit ꝓ tp̄e quo erat sua nihil p̄t rōe damni ab eo petere vēdens qꝛ q̄libet est dn̄s rei cuiuslibet pro tp̄e quo est sua Itē si tali mō emptōis fieret res vere emptor. seq̄retur ꝙ aliq̄s cū vno denario facē posset ꝙ vere diceret̄ ⁊ esset ditior q̄ꝫ rex vngarie qꝛ ex quo res ꝓ miori tp̄e semꝑ minus valēt posset maius regnū ꝓ aliquo paruo tempe ꝓ denario emere Sic ⁊ bohemia possꝫ fieri vere mea ꝓ vno obulo quod ridiculū est Si ergo his et silibus cōuictus dixerit ꝙ tali emptione dom⁹ nō fit quo ad ꝓprietatē ip̄i⁹ emētis Tunc sequit̄ ꝙ hēbit se magis seu veri⁹ in rōne rei impignēati q̄ꝫ rei empte. ⁊ ergo qd̄ sub colore emptionis de re illa ꝑ ānū recipiūt vltra capitale. rōem vsure hꝫ Itē quō res aliq̄ ꝓ tp̄e illo dicēt̄ et esset ꝓprie mea ꝓ quo nō eēt in mea ptāte ip̄a vti. q̄liter cōtingēt si emerē vnū vas vini ꝑ ānū Si dicatur ꝙ emptio rei ꝓ determinato tp̄e solū habet fieri in reb⁹ quarū vsus nō ē ip̄aꝝ cōsūptio Tūc seq̄

videt̄ ꝙ tali emptione.s.ad tēpus solū emat̄ fruct⁹ vel vsus rei. Cui⁹ signū est ꝙ null⁹ sensatus hō daret vnū obulū ꝓ hoc ꝙ regnū bohemie esset suū solū ꝑ cētesimā ꝑtē vni⁹ hore eo ꝙ per hoc tp̄s nullū inde fructū hr̄e posset. ꝙ si verꝝ est videlꝫ ꝙ tali emptōne soluꝫ vsus rei emit̄ tūc licita est emptio ⁊ pia qua dom⁹ emit̄ pauꝑis per annū p̄cio pn̄tialit̄ dato eq̄ualēti censui dom⁹ ānuali Si v̄o ꝓ miori emit̄ rōne carētie. ꝑ tp̄ūs pecunie pn̄tialiter date vendēti lucrū qd̄ emens ꝑcipit āno elapso videt̄ et est de iniq̄tate vsuraria suspectū Quēadmodū si aliq̄s vēderet rē cari⁹ eo ꝙ ꝑ tēpus de p̄cio expectare hr̄et qd̄ in p̄orib⁹ ad vsurā reductū fuit Eodē mō esset si aliq̄s emeret rē remissius ꝓ eo ꝙ pecuniā pn̄tialr̄ daret et de receptione rei hr̄et ꝑ tēpus expectare. oēs isti mōi iniq̄ sunt qꝛ ad cōtractū vsurariū inducūtur vt habitum est.

Capi.x.cōtra cōtractū revenditionis

Obligatio emptoris extorta ad revēdendū rem emptā vēditori qn̄ voluerit ɔtractui detrahit. vere emptionis ⁊ vēditionis appet qꝛ rōne ꝓprij ⁊ veri cōtract⁹ emptionis neut̄ obligat̄ alteri Rō est qꝛ vi hmōi contractus eq̄ plene res vēditoris fit ip̄i⁹ emptoris. sicut ecōuerso pecunia vl̄ res emptori. fit possessio vēditoris Sic eniꝫ erat qn̄ res ꝓ re ɔmutabat̄. et nō min⁹ mō Igit̄ ꝛc Clarū est ꝙ rōne ɔtract⁹ in q̄ iux̄ legalē estimationē eq̄le datur vel ɔmutat̄ ꝓ equali vn⁹ nō obligat̄ alt̄i in aliquo cū ibi q̄libet recipiat eq̄ualēs ꝓ re sua. hoc aūt fit in ɔtractu emptiōis et vēditionis qui exercet̄ ꝑm mediū iustitie ɔmutatiue q̄ in eq̄litate cōsistit valori. eorū q̄ ɔmutant̄ vt ptꝫ. v. et h̄. Igit̄ Itē ꝓpt̄ obligationē hmōi emptor nō est cert⁹ de possessione rei empte ꝑ qd̄cūq̄ tp̄s et ita nō sꝑ p̄t ea ꝓ arbit̄o suo secure vti ne tp̄a ꝓ vtilitate sua plene disponē ɔmutādo vel locādo vel al̄s cū ip̄a qd̄ placet faciēdo et ꝑ ɔn̄s nō est dn̄ium rei illi⁹ trāslatū in ip̄m cū tn̄ dn̄iuꝫ pecunie vel rei quā ꝓ ea dedit venditori. fuerit trāslatum plenarie in ip̄m Nō est ergo quo ad h̄ eq̄tas i tali ɔtractu Un̄ appet ꝙ iniusta ⁊ irrōnabil̄ eēt lex q̄ obligaret oēm emptorē ad reuēdendū rē emptā vēditori ꝓ sil̄i p̄cio qꝛ obuiaret iustitie ɔmutatie q̄ in eq̄litate ɔsistit. turbaret pacez cōitatis Auferret certitudinē possessionis. impedirꝫ ementiū et vēdentiū vtilitatez v̄bi gr̄a qn̄ aliq̄s emēt equum vt post oportūo tp̄e in eo merces deferat Aut aret Et tp̄e eodē cū iā equus in labore esset vēditor peteret ip̄m revendi In quo casu turbarentur emptor ⁊ damnū irrōnabilit̄ incurreret Et suo mō fieret in reb⁹ alijs q̄ emi ⁊ vendi solēt Si emptor obligaret̄ ad revēdendū indilate vēditori qn̄cūq̄ petit vel exigit Si ergo emptor iux̄ verā estimationem valoris reꝝ qui sumit̄ ex loco tp̄e abūdantia vel defectu earū emit iusto p̄cio equū vel rē aliā iniuria

sibi fit si obligeť a supiori ad revē
dendū illā ꝓ libito vēditoris a q̄
emit ꝑ faceret tñ in hoc casu ēptor
gr̄am si obligaret se ad reuenden/
dū sñ dāno suo vēditori tpe poste
riori ꝓ p̄cio qđ res tūc ē valitura

Capi. xj. in quo obijcit contra dicta et soluit.

Sed dicis ꝙ imo ꝓpter ob
ligationē ad reuēdendum
pōt res remissi⁹ emi. Cōn
obligatio q̄ cadit solū in ꝑsonam
nō diminuit rei valorē venalis sic
obligatio q̄ cadit in rē ip̄am aliq̄
censu vel seruitio grauans et ergo
ꝓpter obligationē ementis ad re/
uēdēdū rem emptā nō valet min⁹
res ꝟm se q̄ꝫ si illa obligatio imp/
tinēs valori rei nō esset Irrōnabl̄r
ergo p̄cipue rōne hmōi obligatio
nis remissi⁹ res emiť Itē q̄d est p̄/
scise rōne talismōi obligatōis velle
rem emē remissi⁹ q̄ꝫ velle emere ꝙ
aliq̄s det sibi fidē vel iuret vt rem
emptā ei reuēdat qñ voluerit. hoc
aūt absurdū est cuz hmōi non sint
p̄cio mēsurabilia quia sūt spūalia.
Sz videť adhuc obuiare p̄dictis
duab⁹ ꝯclonib⁹ scp̄tura leuitici xx
v. vbi dicit Cūcta possessio regio/
nis vr̄e sub redēptiōis ꝯditiōe vē
deť et nō in ꝑpetuū. vbi p̄cipiť vē
ditio reꝝ ad tpūs et sub ꝯditione
redēptionis Igiť tal̄ est licita Rñ
deť ꝙ nō obuiat qꝛ de⁹ voluit vt
si aliq̄s a ꝓxio paupe facto emēit
possessionē ꝓ iusto p̄cio ꝟm cursū
terre illi⁹ in hoc pietatē facēt vēdi
tori ꝙ ad redimēdū sibi daret qñ
p̄ciū hr̄e posset Uñ ita ibi dicitur
Si attenuat⁹ fr̄ tu⁹ vēdiderat pos
sessiūculā suā et voluerit ꝓpinqu⁹
ei⁹ pōt redimē qđ ille vendiderat
Si aūt nō habuerit ꝓximū et ip̄e
p̄ciū ad redimendū potuerit inuēi
re ꝯputabūtur fructus ex eo tpe q̄
vēdidit et qđ reliquum est reddet
emptori sic ꝙ recipiat possessionē
suā Ubi pz ꝙ de⁹ voluit ēptores
possessionū a paupib⁹ duplicē eis
pietatē impendere. Prio in hoc ꝙ
redderēt ip̄is qñ redimere possent
Scđo in hoc ꝙ fruct⁹ vsq̄ ad re/
dēptionē leuatos ꝯputaret in sor/
tem. hec autē pietas nulla esset Si
obligatio ad reddendū iuste recō
pensareť emptori ꝑ diminutionez
iusti p̄cij rei empte. Attēdant hec
xp̄ianoꝝ diuites q̄d eis incumbat
sub lege plene charitatis Si deus
voluit talē pietatē fieri paupib⁹ sb̄
rigore legis veťis qñ ꝓxim⁹ atte/
nuat⁹ cogebať vēdere possessionē
suā alicui ditiori.

Capi. xij. de valore reꝝ ad redemptionem.

Non licet ciuiliter p̄sidētib⁹
rebus venalib⁹ nōbiliť ci
tra iustū ip̄aꝝ valorē p̄ciū
statuere ꝓ quo vendi debeant ad
redemptionē ptz qꝛ hoc essz cōtra
naturalē equitatē recte rōnis iudi
cio ex reꝝ habitudine estimandā.
Silr̄ ex tali statuto vel lege fieret
iniuria venditorib⁹ in eo ꝙ ꝓhibe
renť pro suis reb⁹ recipe iustū va/
lorem qui sumi debet ⁊ q̄ntificari
penes exigentiā regionis tēporis

defectus vel abūdantie rer̄ vt in
supiorib⁹ diffuse est declaratū. q̄a
ergo sumēdus est iust⁹ venaliū va
lor vt ibi patet ex dictamine recte
rōnis ꝑm exigentiā rer̄ et disposi/
tionē tp̄m et regionū manifestū ē
ꝙ iniuste agit̄ si alicubi a p̄ncipe ci
tra valorē vel vltra res vel reddi/
tus vendi iubeant̄ Ex ista ꝯclone
sequit̄ p̄mo ꝙ si cēsus vel reddit⁹
ad vitā siue vere et iuste emptibi/
les et vēdibiles. de quo adhuc nō
est plenarie ꝯcordia doctor̄ nō ē
in arbitr̄o pncipū ip̄or̄ valor et p̄/
ciū. deducit̄ vt p̄cedēs ꝯclo. quia
etiā iustus cēsuū valor taliū q̄nti/
ficādus et mensurādus est vt alio
rū venaliū videlz dictamine recte
rōnis iuxta exigētiā regiōis tp̄is
rer̄ et ꝯditiōis hōim ꝑm cōsidera
tiones supius ꝓ hoc posit̄ Se/
quit̄ scd̄o ꝙ nō licet p̄ncipi vnum
det̄minatū p̄ciū statuere ꝓ q̄ oēs
qui redditus emere voluerint ob
ligent̄ emere ad reuenditionē ꝓ li
bito vēditoris vel alteri⁹ Apparet
qr si hoc p̄ciū est iustum fit iniuria
eis qui reddit⁹ vendūt vt patz ex
deductione ꝯclonis q̄nte. si vero
p̄ciū est iniustū statui nō p̄t ex con
clusione p̄cedēti. si eni est minus iu
sto fit iniuria emptorib⁹ Igit̄ Itē
iust⁹ redditū valor seu p̄ciū vari
atur iuxta varietatē tp̄m regionū
et ꝯditionis hoim quēadmodū vi
dem⁹ variari valorē cetēor̄ vena/
liū Igit̄ irrōnabile est vnū valorē
redditibus imponē ꝓ quo semp̄ ⁊
vbiq̄ in rebus date regionis vel
ciuitatis emi debeāt pl⁹ eni valent
reddit⁹ in vno loco q̄ in alio. pl⁹
valent ꝯstituti in vna re q̄ in alia
ꝓpter securitatē et alias circūstan
tias Igit̄ Sed dicis cū certuz sit
ꝙ pōt censibus imponi valor iniu
stus rōne diminutiōis ⁊ augmēta
tionis vt si statueret p̄nceps censū
vnius libre emendū ꝓ trib⁹ libris
vel censū vni⁹ libre emēdū ꝓ librl.
mille vtrūq̄ iniustū esset Vñ ēgo
sciri pōt an ꝯstitutio dati valoris
cēsuū v̄bi gr̄a vni⁹ libro ꝓ octo
sit iusta vel iniusta Rñdet̄ ꝙ hoc
ꝓbat̄ et q̄ntū sufficit politice iusti/
tie inueniri pōt cōsiderationibus
multis capl̄o p̄me p̄tis enumerati.
Respiciendū etiā est ꝓ hoc ad con
suetudines regiones ⁊ memorias
antiquor̄ et ad valorē reddituuz
rōne cōstitutū in regionib⁹ vel ciui
tatibus vicinis nec aliter hūanit⁹
iustus valor censuū et ceterorū ve
naliū poterit inueniri.

Ca xiij. qui reddit⁹ ⁊ census possūt auferri et qui nō.

Quāuis cēsus et redditus
multiplicari non expediat
verūtamē iuste et vtilit̄ ab
antiquo cōstitutos nō licet p̄ncipi
bus auferri Qualiter censuū mul/
tiplicatio reipublice non expediat
iā ex p̄missis a p̄ncipio clarum est
Silr̄ ꝙ nō om̄es licite auferri p̄nt
ab his qui ciuiliter p̄sunt quia vt
ibi patuit multis mōis et cauꝫ rō/
nabilib⁹ poterāt introduci census
et reddit⁹ iuste debiti aliquib⁹ sup
rebus alior̄ Igit̄ cū obuiet iusti/
tie auferri ab aliquo sine ei⁹ culpa

qđ iuste suū est pz ꝓpositū Ex hac
ꝯclone et p̄missis a p̄ncipio hētur
ꝙ licet p̄ncipi ꝓhibere censuū mul
tiplicatiōz et quosdā introductos
destruē.et de q̄busdā inhibē.ne sñ
ip̄ius cōsesu fiāt Primū manifestū
est qꝛ multiplicatio eoꝝ rei publi/
ce nocet vt visū est Qꝛ vero q̄sdaz
imo plēs destruere possit ⁊ debe/
at pz ibidē qꝛ oēs qui mōis ibi di
ctis iniuste fuerunt introducti Et
forte etiā cēsus q̄bus subiecti abu
tūtur qui aliqñ iuste et vtilit̄ fuer̄t
instituti Qꝛ etiā quosdā inhibē pos
sit de redditib⁹ ad vitā vl̄ ꝑpetuis
quos vt visū est non expedit vt in/
different̄ q̄libet fortis vel debilis
nobilis vel ignobilis vtilis vel in/
utilis sibi cōparet vel emat ⁊ inde
sine laboribus ociose viuat

Ca.xiiij.in quo arguit̄

ꝙ nō expediat tp̄alia cleri vt red/
ditus et alia amplius augeri

Hic ꝓ pleniori declaratiōe
circa p̄tacta q̄rit̄ vtꝝ lice/
at ptāti sc̄lari ꝓhibere ne
moriētes assignēt vel legēt āplius
ecclesijs ⁊ clero Videt̄ ꝙ sic ex p̄/
missis.ꝯcesso ꝙ q̄libet leget ecc̄ijs
de bonis suis mobilib⁹ et imobili/
bus q̄ntū voluēit tandē successiue
om̄ia bona venirēt ad clerū q̄a bō
immobilia vt cēsus et alia q̄ semel
veniunt ad cleꝝ vel ecc̄ias redire
ad possessionē laicoꝝ non p̄nt. Et
ita vltimate ciuiles cōitates de/
pauparent̄ ⁊ attenuarent̄ vsque
ad hoc ꝙ onera q̄ eis ⁊ p̄ncipib⁹
incūbunt ꝓ ꝯseruatione et defēsi/
one reipublice portare nō possent
cū clerici sint exempti de steuris et
alijs seruitijs ⁊ onerib⁹ nc̄arijs ꝓ
ꝯsuādo bono cōi Iteꝝ si p̄nceps
vel ciuilis cōitas ꝑmiserit ꝙ q̄libz
laicus moriēs vel san⁹ cēsuales fa
ciat clericis vel ecc̄ijs dom⁹ suas
vel vineas vel alia bona immobi/
lia tandē oēs dom⁹ erūt cēsuales
⁊ tātū grauate ꝙ inutiles erūt eis
quoꝝ ē ꝓprietas etsi rōne censuuz
care locare volūt ḡuabunt̄ paupe
res in ꝯductione domoꝝ et ita ꝓ
pter magnitudinem locagij multe
manebūt vacue.vel si descēdit̄ cō
ducentib⁹ vix de residuo cens⁹ p̄nt
dom⁹ cōseruari et sic iteꝝ possesso/
ribus erūt inutiles Ꝯis rōibus ⁊
ꝯsilibus fuer̄t fortassis moti q̄dā
p̄ncipes ad ordinādū ⁊ statuēdū
vt oēs cēsus dom⁹ vinee ville vel
alteri⁹ rei imobilis debeat ad redi
mendū dari cuicūqꝫ redimere vo
lēti pro dicta sūma pecūie vtpote
vnam libram pro octo

Capi.xv.in quo ponit̄

rñsio ad cōnriū per sex ꝯclones

Contra q̄s pro rñsione ad
dubiū motū pono aliq̄s
ꝯclones Quaꝝ p̄ma ē ꝙ
cuilibet libeꝝ est in vita ⁊ in mor/
te de suis bonis exterioribꝰ paupi
bus ꝑtē dare.ꝑtē assignare ecc̄ijs
vel clericis ad đinū cultū ⁊ suā et
alioꝝ salutē Ista ꝯclo ptz ex hoc
ꝙ opa pietatis facē de supabūdā
tijs diuitiaꝝ cadit sub p̄cepto vt
supius patuit capl̄is Itē licitū est
cuilibet de bōis suis ꝓcurare illđ

qđ sibi et alijs salubrius ē. hoc āt est impēdere de bonis suis ad dei honorē et ꝓpriā et alioꝝ salutem. hoc eni est ꝑncipale ꝓ quo totum impēdi dēt qđ habeť de diuitijs vltra corꝑalis vite nc̄itatem inde sumendā Scđa ꝯcl̄o est ꝙ nō cuilibet licz facere xp̄m heredem bonorū suoꝝ aut q̄ntālibet ꝑtē eorū ꝓ salute aīe sue impēdere Manifestum est ex p̄dictis qꝛ multi moriētes tenenť de diuitijs suis ꝯpetentiā relinq̄re filijs vel heredib⁹ ⁊ ꝓuidere ex illis ꝑentibus aut fr̄ibus indigentiā hn̄tib⁹. hoc eni ē magl. ꝓ salute moriētis q̄ꝫ his neglect. totū dare ecc̄ijs dei. nec vult hoc de⁹ Sicut ptz math. xv. et. xvij. q. iiij. ca. xiij. Aug⁹. Tertia ꝯclusio ꝙ nō licet ptāti seculari ꝓhibere laicis vt nō assignēt ampli⁹ de bōis suis ecc̄ijs vel clericis aut ip̄is in legādo modū ponē aut mēsuram Pma ꝑs manifesta ē ex ꝯclusiōe ꝑma Cōnriū eni oīno p̄iudicat diuino honori ⁊ saluti fideliū Scđa ꝑs patz qꝛ ibi modū et mensuraz fidelib⁹ ponere ꝑtinet ad ptātem spūalem q̄ apud papā est et apud cp̄os qui sup talib⁹ a laicis sūt requirēdi si aliqui egri vel sani indiscrete ⁊ excessiue se habuerint in disponēdo testamētaliť de bōis suis in p̄iudiciū reipublice aut heredū vel aliorum

Ca. xvj. cv nulla scl̄ari ptāte possūt tolli legitimi reddit⁹ cleri.

Nec regalis nec impiaľ potestas pōt tollere q̄cunqꝫ constitutione census vl̄ alia bona que olim fidelium deuotio contulit ecc̄ijs legitime. Id sequiť clare ex p̄cedēti qꝛ pl⁹ est et iniqui⁹ cēsū datū ⁊ legitīe diu possessū auferri q̄ꝫ ꝓhiberi ne deť vel constituatur Itē talis ꝯstitutio ꝑncipis vergeret ad diminutionē đini cultus. in detrimentum aīaꝝ et subuētionis pauꝑm qꝛ redditib⁹ seu censib⁹ q̄bus fundata sūt monasteria altaria capelle hospitalia ꝓ animab⁹ mortuoꝝ ablatis cessaret ibi đin⁹ cult⁹ cessarēt suffragia ꝓ mortuis cessarent cl̄ie Quid pl⁹ nisi ꝙ redditibus q̄bus fūdate fuerūt ecc̄ie altaria ⁊ mōsteria ꝑ talē redēptionem ablat. pl̄es p̄sbr̄i super hmōi ordinati erūt mendici in scandalū cleri Monachi erūt vagi Mōiales dispgenť et scl̄i ingresse deuia corrūpenť q̄ oīa occasionaliť ꝓcurare impijssimū esse ac dānabilissimū nemo dubitare pōt. Quinta ꝯcl̄o ꝙ cōstitutio ꝑncipis vel cuiusuis ptātis secularis ligare nō pōt clēicos vt dent cēsus vel reddit⁹ a se iuste possessis cuicūqꝫ redimē volēti ꝓ certa sūma a ciuiliter p̄sidente deťminata patz qꝛ ad illud seq̄reť om̄e dānabile malū in deductione p̄cedētis ꝯcl̄ionis illatū Seq̄reť insup ꝙ fūdationes altarium Capellarū Mōsteriorū ꝛc. q̄ꝑus fuerť ꝑpetue fieri tēꝑales et instabiles Seq̄reť ꝙ in ptāte seclariū ⁊ q̄rūlibet impioꝝ esset oīa talia in bonis diminuere imo tandez totaliť destruere Seq̄reť ꝙ āplius nulla fundatio ꝑpetua ꝓ diuino cultu aut oꝑibus pietatis fieri possz q̄

omnia xpianis aurib⁹ sūt horrēda. Itē pnceps nō pt facere vt qlibet vēdat verbi gra vina sua cuilibet emere volenti p pecunia a pncipe ostituta Rō est qr nolentē vēdere rē suā nō pt cogere de iure vt eam vendat etiamsi iustū pciū pnceps rei cōstituerit Si vo pciū ē iniustū oino iniquū et damnabile est vt q̄libet p tali vēdat rem suā vel census cuilibet emere cupiēti vel redimere cupiēti exponat Et pcipue si hñs cēsus nō pt p pcio tali alibi emere eque bonos et securos absq; dubio iniustuz preciū est p illo qd mihi ppetue debet quo pcio nō possum equale bonū eque ppetuū mihi compare.

Ca. xvij. in quo inuehit

contra ostitutionē omis reddit⁹ p determinato pcio mobiles facientē Tem quicquid fit quo ad hoc de ptāte pncipis sup laicos sibi subiectos a q̄bus adhuc nō pt iustos reddit⁹ tollere vt patuit ex alia cōclusione capli qr sicut illud qd petro dictū est Qdcūq; ligaueris sr terrā ꝛc. Intelligit qd ligaueris rite et rōnabilit Ita et a fortiori in pposito Certissimū est q pnceps nullā hēt ptātem faciendi venales cēsus vel res clericoꝝ aut ecciarū qr illaꝝ dispositō ptinet ad ptātē spūalez q̄ apud papā est vel epos ꝛc igit Sunt iteꝝ cōn pfatā dispositionē iniqssimā leges fideliū Imperatorū de feudis et imobilit oseruādis rebus et cēsibus ecciaꝝ vel clericoꝝ Ad idē sunt ostitutiones ecciastice pl'es q̄s sine pcco mōrli null⁹ pncipū pōt infringē nō allego qr res clara est Vñ apparet q dicta ostitutio nō pcedit ex osēsu subditoꝝ et oino nō poterat pcedere ex cōsensu tali cum manifeste piudicialis sibi esset Nec laicorum qr null⁹ sēsatus hñs cēsus perpetuos osentiret nisi coactus q reddit⁹ sui ātiqui mobiles fierēt qr redēptibiles p octo libris pro q̄b⁹ de cetō reddit⁹ eq̄les ppetuos cōparare nō posset. opulsio ergo ad h iniusta ē ꝛ iniurijs plena Sexta oclo sm opionē mihi visimiliorē q si alicui emanauit ostitutio q̄lis pfertur sicut mōrliter peccauerūt iniq̄ osiliarij qui ei⁹ cā fuerūt Ita qui ipam factā manutenēt et oēs qui de ei⁹ iniq̄tate informati sm ipam census redimūt peccant mōrliter Apparet qr sicut ex pcedētibus clarū est oēs illi fecerūt vel faciūt directe cōtra iustitiā. faciūt otra pietatē et cōtra dinū honorē Nec mouē dñt q̄ in argumētis p vitate ppositi dubij tacta sūt q̄ruz vnū erat q tandez oia bona tpalia fierēt possessio cleri Nō est timēdū laicis de hoc qr dotatiōes clēi et solēnes fūdationes ecciarū q̄s olim feruens fideliū deuotio pncipū et alioꝝ fecerunt ad dei honorem nō otinuant Sed dudū cessauerūt Vtinā modernoꝝ potentū et diuitū indeuotio solū nō augēt tpalia cleri et ecciaꝝ ꝛ nō ea diminuere et sibi vsurpare varijs studijs laboraret eccia ꝛ cler⁹ de suis otēti essent Iteꝝ esto q vltimate

oim tpaliū possessio p̄dicto mō ad clerū vel ecc̄iam veniret ipa nō retineret nec retinē deberet vt patet ex dictis augustini allegatis.xvij. q.iij.ꝗ redderenť vbi q ꝗb⁹ nc̄e eēt ad sustentationē indigētiū laicoꝝ et reipublice defensionē ꝺseruatōnem et augmētationē Igiť Iterū qꝛ tales dotationes q censuū pro clericis q ecc̄ijs assignatiōes ꝓcesserūt ex feruore charitatis q deuotionis ad xp̄m et ex zelo ad ipius fidē et religionē q omia in modernis fidelib⁹ cōtinuo decrescūt q deferuescūt Ido nō est timendū ne oia tpalia vltimate veniāt ad clerum.nec hoc in cecis regiōibus et ciuitatib⁹ timeť vbi tñ sine ꝺpatōe et maiꝛ clerus est et tāta laicorū deuotio ad deū q̄nta hic est Quid ergo vult sibi ꝯ hic cōtra timorē illū ꝺstitutiōe spēali in p̄iudiciū diuini cult⁹ puisum est videť adhuc aliq̄d latitare Reuera nō est laicis timēdū ne oia bona veniāt ad clerum sed magis timēdū est clero q ecc̄ijs ne vltimate aliqñ ex auaricia et tyrānide nimia laicoꝝ cler⁹ et ecc̄ia ꝓdituri sint oia q̄ habueřt hui⁹ tpis dñia et cetera tpalia bona vt in quorūdā vaticinijs repiť hoc de illo dubio

Ca xviij. de redditib⁹

ꝑm ꝺstitutionē p̄fatā ꝺparatis in ordine ad fundationē ecclesiarū

Ex cui⁹ decisione et p̄habitis sequūtur aliq̄. Primo ꝯ qui vigore mēorate cōstitutionis reddit⁹ redemerūt q̄b⁹ ante ipaz Misse altaria mōasteria capelle ecc̄ie fuerāt dotate vel fundate tenenť eis reddit⁹ ꝑpetuos restituere et damna q̄ tpe interme dio receperūt resartire. Secdo seq̄tur ꝯ reddit⁹ quos post talismōi ꝺstitutionē moriētes vel viuentes dederūt sup bonis suis p fundatione ecc̄iaꝝ trāsiuerūt simpliciter in dñium earū ꝑpetuū.patet qꝛ vt apparuit illa cōstitutio in hoc casu omno nullius vigoris erat Igitur trāsiuerūt in dñium ecc̄ie sicut añ. Iñ manifestū est ꝯ nō solum graui ssime peccauerūt qui reddit⁹ āte ꝺstitutionē illā ecc̄ijs assignatos post redemerūt libzā p octo Sed et illi qui reddit⁹ post ꝺstitutionez ecc̄ijs datos redemerūt Sed quid de illis q̄ post ipam altaria capellas vel hospitalia dotauerunt vel fūdauerūt redditib⁹ quos ꝑm illā ꝺstitutionē emerūt videlz vnam libzā p octo an reddit⁹ illi iuste leuenť p pagendo cultu dei qui de rapinis vel alꝭ iniuste adq̄sitis nō vult sibi laudis offerri sacrificium Rñr ꝯ illi cautius et securi⁹ egissēt si domos vel vineas aut hui⁹mōi emissēt et illa p fūdatione ecc̄iaꝝ assignassent Quia emptio ꝑm constitutionē illā facta vni⁹ libre pro octo vt patuit est in p̄iudiciū cleri et ecc̄ie qꝛ retrahit volētes fundare ecc̄ias cuz p tali p̄cio emē reditus mēito scrupulū hr̄e debeat vt videbiť et tñ si reddit⁹ vnius libre p iusto p̄cio emanť optz eos dare ad redimēdū p octo libri.ꝯ nullus patereť sed citi⁹ fūdare di

mitteret Iterꝝ est in ꝯuamen pau
perū et fauorē diuitū Paupes eni
sūt illi qui inopia vrgente cogunt
diuitibus qui eis gratis mutuare
deberēt vēdere sup bonis immobi
libus suis census. quos si cuz hoc
quacūqꝫ ꝯstitutione cogant ꝓ mi
nori vendere qꝫ valeant vtiqꝫ ma/
gne iniquitatis est

Ca: xix. in quo inuehit

cōtra emptionē censuū ꝓ minori
qꝫ valent rōne redemptionis

Nec valet dicere si ꝓ mino
ri vendant in recōpensam
habēt ꝙ possūt pro eodē
precio redimere bona sua Primo
nō valet hoc quia plures sunt qui
cupiūt sup bonis suis vēdere cen
sus ꝑm valorē ipoꝝ nec curāt aut
desiderant redimere Iterꝝ qꝛ plres
paupes mediocriter hñtes ꝓpter
spem redimendi et paruitatez p̄cij
ꝓ quo possunt redimere ꝓniores
sūt ad vēdendū cēsus super se do
nec tātū vendāt ꝙ nūqꝫ redimere
pñt. et sic diuitib⁹ manēt plurimuz
census illi ꝑpetue sine iusto precio
quos paupes spabant se redēptu
ros Nñ siue census redimant siue
non diuites sp lucrant Si eni redi
mūtur hñt pecuniā quā dederunt
et ꝓ lucro cēsus interi leuatos. etsi
ñ redimūt hñt cēsus ꝑpetue ꝓ mi
nori qꝫ valēt Tertio qꝛ si h valēt
eadē rōne poterat statui ꝙ vna li/
bra vēderet ꝓ decē libris quia sic
paupes facili⁹ possent redimē cen
sus q̄s vēdere cogūtur sup heredi
tatib⁹ suis Itē ꝙ ꝯstitutio emptō
nis vni⁹ libre ꝓ octo vel ꝓ miori
qꝫ ꝑm ꝯitatē valeat etiā reipubli/
ce ciuili nō expediat ptz qꝛ faciēs
reddit⁹ in bono foro multiplicat
taliū emptores cū sciāt se ad oēm
euentū semp in eis lucrari siue re/
dimant siue nō vt deductū ē Mul/
tiplicari aūt census ⁊ redditus nō
expedit policijs qꝛ sicut in supiori
bus oñsum est ad illud sequit into
lerabilis bonoꝝ imobiliū aggua/
tio. paupm exhereditatio heredi/
tatū cōfusio. et multiplicatio ocio
sorū q̄ oñia a legislatorib⁹ caueri
dñt et nullaten⁹ ꝑmitti Causa ec
memorate ꝯstitutōis vt vereor nō
fuit vtilitas reipublice ciuilis licet
ficte p̄tenderet Sed fuit ne tpalia
clericoꝝ crescerēt et q̄ immobiliter
possederūt colore impie ꝯstitutio/
nis tpis successu auferri possēt Ec
ce ergo radicē malā imo radicem
pessimā de qua quid mirū si multi
plex pullulauit iniq̄tas de qua vi/
debit inferi⁹ et patuit ex p̄cedētib⁹

Capi. xx in quo re ꝓbat

emptio censuū vni⁹ libre pro octo
Similiter et pena in non soluētes
constituta

Terū dubiū est an octo libre sint
minus medietate iusti precij pro
quo in data regione census vnius
libre ꝑm rectam estimationem emi
deberet Ideo dubiū est an emptō
illa etiam ꝑm ius fori sit valida.
Si eni est min⁹ tūc in tali emptiōe
est deceptio vltra dimidium iusti
precij que deceptio ꝑm leges po/
sitas emptionem irritat Quomo/
do autez inueniri posset An octo

libre sunt min⁹ medietate iusti pcij vl plus visũ est in phabitis Quic quid sit certũ videt q̃ est longe mi nus iusto pcio cẽsus vni⁹ libre ꝑm dispõnem tpm et hoim in hac re/ gione habito respectu ad pterita in eadẽ et ita ꝑm ius poli talis em ptio est iniusta qz deceptoria q dã nificatoria ꝓximi omutatione em ptionis et vẽditionis relcuãdi vt a ꝓncipio oñsuz fuit Absqz dubio si ꝓnceps vel magratus ciuitatis ssñ mag̃ q elꝑdẽti cã puũ pciũ reb⁹ vẽalib⁹ q̃ ꝑm ꝓbitatẽ lõge pl⁹ vale rent imponeret quicũqz sciẽs fẽm emerit res illas tali pcio tenet ven ditori recõpensare damnũ ꝑm ve/ ram iustitiã. etsi ꝑm hũanas leges nõ semp ad hoc possit opelli Ita est in ꝓposito Securi⁹ ergo etiam rõne dubij ab emptiõe hmõi red/ dituũ abstinet q̃z talis exerceat et in osuetudinẽ deducatur Maxime adiecta pena graui in nõ soluẽtes ipos in certis tminis p ãnũ verbi gra vt in q̃cunqz triũ tminoꝝ vel q̃tuor soluẽ negligat post. xiiij. di/ es teneat soluere duplũ et itez p⁹ q̃tuor deci duplũ donec sic mltipli/ catũ equaleat rei sup quã emit cen sum q̃ sibi tunc adiudicat Reuera attẽto q̃ vendẽs censũ ipm ꝓ mi nori dedit q̃z valeat. et q̃ multipli ci euẽtu ipe a solutiõe ꝑm dẽm mo dũ impediri põt Imptũ ẽ vt pau peri afflicto superadat afflictio q̃ sic subito penit⁹ exẽminet et exhere ditet Ñ si aliquis mutuãs alicui gratis pecuniã vellet talez penam apponi si recipiẽs assignatis tpib⁹ pecuniã nõ reddẽt suspectus eẽt merito de impietate arguẽdus. ta ceo de solutiõe cẽsus de quo non est clarũ an iuste soluẽdus sit. tlis eni pena ita absolute adiecta tẽde rat ad exhereditatiõem pauperuz vl inopiate infortuniũ passorũ cũ q̃bus nõ est ita crudeliẽ agenduz a diuitib⁹ qui solẽt tales cẽl⁹ emẽ. alioq̃n suspecti erũt ne talẽ penaz excogitauerint cupiditate obtinẽ/ di bona alioꝝ q̃ meo iudicio era/ ciones tal pene in pcõ possident

afflicto

Ca. xxij. in q̃ arguit q̃ emptio vni⁹ libre pro octo teneat et soluit.

Sed videt iã dictis q ꝓxi bus obuiare q̃ inuentio iusti q adequati pcij non ẽ de eẽntia ꝓtractus emptiõis q vẽditionis et q̃ ita emptio vnius li bre ꝓ octo teneat Patet qd assu/ mitur qz si interuentio adequati pcij esset de rõne ꝓtractus emptiõis q vẽditionis. tũc raro vel nũq̃z esset certũ emẽti q̃ res ꝓ tali vel tali p cio recepta esset sua Itẽ si sic tunc emẽs fere post oẽm talẽ cõtractuz posset euenire vendentẽ coram iudi ce oñsurus se deceptũ esse Et sibi facẽ posset vendẽs q̃tiens post ꝓ tractũ sibi videret q̃ res ab eo em pta esset ꝓ minori q̃z valet. hoc aũt admittẽ esset infinitis litib⁹ et scru pulositatibus turbare pacem ciui lis cõitatis que sine crebris con/ tractibus emptõnis q vẽditionis euenienter persistere nõ valz sicut a ꝓncipio hui⁹ tractatus declara

tum fuit. Esto ergo ꝙ octo libre nō sint p̄ciū adequatū sed notabiliter min⁹. adhuc licita est emptio vnius libre ꝓ octo Et iterꝝ vn⁹ hō pōt censū vni⁹ libre sup̄ domo sua alteri gratis dare Igit̄ pōt illum ꝓ p̄cio q̄ntūlibꝫ ꝑuo altēi daē vt ꝓ vno solido vel denario. taceo ꝓ octo libris Itē ꝯsensus subditorū potuit facere ꝙ emptio vni⁹ libre ꝓ octo ꝑm ꝯstitutionē p̄ncipis teneret et rata esset igit̄. Pro rn̄siōe istoꝝ ad p̄mū nōndū est ꝙ aliq̄d licitū dici solet Et pōt multiplicit̄. nā p̄mo illud qd̄ est cōforme hūane legi Scd̄o qd̄ ē meritoriū. Tertio qd̄ ex eā ꝓmittit̄ a lege. quō libellus repudij et vsura iudeis visa sūt licita Quarto qd̄ est lege ratū et validum Quito illud est licitum qd̄ faciēdo q̄s nō peccat Esto ec̄ ꝙ meritorie nihil agat iste mod⁹ dr̄t a p̄cedēti eo ꝙ stat bene ꝙ aliquid sit validū vel teneat ꝑm ꝟitatē. et ꝙ tn̄ faciēs id peccet Verbi gr̄a stat electionē esse validā et eligentes culpabilit̄ agere Similiter mr̄imoniū tenē et cōtrahētes peccare Sic et emptionē validā eē et ratam et tn̄ ementē peccare in hoc ꝙ notabilit̄ decipit ꝓximum suuꝫ scienter min⁹ dando q̄ꝫ res valeat Stat ēgo ꝙ vēditio aliq̄ sit rata ⁊ valida vc ꝑ hoc tertio mō licita ⁊ tn̄ illā cū pc̄co fieri et ita q̄rto mō nō licitā esse. Nō est ergo idē iustū et licitū. ꝑm ꝯsuetudinē aut humanā traditionē et iustū. simplr̄. nam sn̄ia damnationis innocentis lata ꝑm allegata ⁊ ꝓbata ꝑm leges dicitur iusta vel iuste lata. q̄ tn̄ ꝑm se et simplr̄ iniqua ē. Sic et aliq̄d donatū ꝑm leges hūanas iuste retineri pōt. qd̄ tn̄ tenēi nō sinit lex diuina Sicut ptꝫ ꝑ beatū aug^m. xvij. q iiij. ca. vltl. supra allegatū vbi dicit de q̄dā ep̄o ꝙ licet datū iure fori nō teneret̄ reddere tenebat̄ tamē iure poli Ex q̄b⁹ colligit̄ ꝙ q̄ꝫuis emptio census vni⁹ libre ꝓ octo licita diceret̄ p̄mo scd̄o et q̄rto mō nō sequit̄ ꝙ ēgo sine pc̄co fiat seu ꝙ q̄nto et scd̄o mō sit licita

Ca. xxij. in quo respōdet ad obiecta scd̄m et tertiū

Ad scd̄m dicit̄ ꝙ sic̄ aliq̄s p̄t rē suā dare alteri oino gratis ita pōt eā dare alteri q̄ntumlibet modico recepto nec fit hoc mō res ip̄ius recipiētl. rōne emptionis ꝫ rōne donatiōis q̄ si fuerit simprl̄ volūtaria vl̄ liberalis pōt res q̄ntūlibet p̄ciosa licite recipi quolibet paruo retributo Si vero fuerit nō simpliciter volūtaria vt qn̄ aliquis vel ex inopia vel aliqua nc̄itate rem suā pro modico alienare ꝯpellit̄. tūc nō est licitū ip̄am ꝓ quocūqꝫ ꝑuo recipe quia hoc esset lucrū q̄rere ex miseria alterius qui in casu nc̄itatis ē releuādus et non vsurpatione suerei iniusta grauandus. hoc eni q̄d esset nisi afflicto addere afflictiōm qualiter nihilominus faciūt diuites dum a pauꝑibus necessitatem habentibus emūt vina blada vel animalia pro minori q̄ꝫ legali estimatione valent vel dum hui⁹ mōi emerunt ab eis pro tempore messis quo non venderent nisi inopia

cōpellerent̄ ꝫ ꝯseruarēt ad tpūs in quo plus valē ꝯsueuerūt His magis peccāt qui cupiditate nimia agitati ñ pñt expectare donec vina vl̄ blada colligant̄. sed a paupib⁹ pecunijs indigētib⁹ emūt. talia longe añ qñ adhuc cōir estimari non p̄t q̄ntū vini vel bladi vel q̄ntum bonū sit ꝓuenturū Jp̄i aūt die ac nocte soliciti de lucrādo hoc p̄scire studēt vndecūqꝫ ꝫ sepe fallūt̄ ⁊ digne etiā occasione taliū p̄ementiū sepe fit caristia vini tp̄e vindemie qꝛ sic̄ illi p̄emerūt Alij vina dū ꝑueniūt dare volūt vel cari⁹ Apparet itaqꝫ ꝙ oēs p̄tactis modis a paupib⁹ dū nc̄itate cogunt̄ emētes vel p̄emētes rep̄hendēdi sunt de vicio auaricie Ad tertiū rñdet̄ ꝙ ex q̄nta ꝯcl̄one Ad dubiū ꝙ cōstitutio illa nō videt̄ ꝓcessisse ex ꝯsensu libero subditoꝝ. et iō nō poterat ꝓcedē ex ꝯsēsu cleri. cū manifeste p̄iudicialis sibi esset vt visū ē nec ido ex ꝯsēsu laicoꝝ. qꝛ null⁹ sēsatus hō hñs cēsus ꝑpetuos ꝯsētiret nisi coact⁹ ꝙ redditus sui āti/qui mobiles fierēt et redēptibiles ꝓ octo libris ꝓ q̄b⁹ de cet̄o redditus eq̄les ꝑpetuos ꝯpare ñ possꝫ Cōpulsio ergo ad hoc iniusta est ⁊ iniurijs plena Jtē ꝯsēsus ꝓpl̄i etiā si liber fuerit nō facēt licitū aliq̄d q̄d de se essꝫ irrōnabile aut iniustū cū ergo ꝯstitutio illa p̄cipue q̄ ad clerū sit talis nō poterat ip̄am iustificare aliq̄s ꝯsensus populi ꝛc.

Ca. xxiij. in q̄ ostēdit ꝙ

ꝑm p̄missaꝫ ꝯstitutionē ēpti redditus nō sūt idonei d̄ino cultui.

Post hec redeūdo iā ad id in quo erā Quid dicendū adhuc de illis redditibus ꝑm p̄tactā ꝯstitutionē empti. ꝓmissis Mōasterijs ecc̄ijs vel altarib⁹. nūq̄d sūt idonei d̄ino cultui et sñ pcc̄o retinibiles ⁊ nō auferibiles? Videri posset ex p̄missis ꝙ nō sint idonei. qꝛ fūdatō Mōsterioꝝ ecc̄arum et hmōi debꝫ eē absoluta stabilis ⁊ ꝑpetua. q̄ eni ad honorem dei dant̄ absolute ⁊ pleno aio dari dñt et stabilit̄ ꝑmanētes. cōnriū eni derogat d̄ine honorificētie iugiter ꝯtinuāde ⁊ nūq̄ꝫ diminuēde vel destruēde Hoc eni exigit ineffabilis d̄ine maiestatis altitudo. talis aūt fundatio redditib⁹ instabilibus fieri nō p̄t Jgit̄ Jtē vt patuit redditus illi vident̄ iniusti aut paupib⁹ g̃ues Deus aūt nō vult suo cultui mācipari quicq̄ꝫ iniuste aut in g̃uamē paupm vt elicitur ex v̄bis dauid p̄. ꝑalipp. xxi. ca. et. ij. R. ca. vltl. vbi habet̄ ꝙ ip̄e noluit recipe g̃tis areā q̄ndā ꝓ erectiōe altaris in ea qꝛ nouit possessorem paupem esse nec placet deo ad pios vsus applicari res cum damno aut g̃uamine alioꝝ. et ido abraā noluit etiā recipere gratis agrum ephron pro sepultura Geneꝫ. xxiij. Et generaliter nō vult deus ꝙ sibi offeratur. quod ab alijs cū impietate abstrahitur Et ergo dixit xp̄us quibusdā cōtrariū faciētib⁹ Jte ⁊ discite quid sit misericordiā volo et nō sacrificium Ozee. vi. et idē est Mathei duodecio Videret̄

nihilomi⁹ ꝙ sic eo ꝙ ex cōnrio seq̄t magna ꝯsciarū cōfusio ⁊ mltiplex clericoꝝ et laicoꝝ ꝑplexio et turbatō Sed q̄d mirū si ex radice mala et impie defensa tādem pessimi rami pullulēt et fructus mortiferi. Nūquid nō pullulauit iā ex radice illa defraudatio mortuoꝝ. viuoꝝ turbatō. d̄ini cult⁹ diminutio. ecc̄iarū defrauda⁹ atq̄ oīs pie subuētōnis ablatio qñ iam nemo diuitum pauperi āgustiato subuenire vult mutuādo gratis ꝓpter deum hñs modū q̄ tantū vel āpli⁹ de octo libris vel de datis pecunijs ꝑ ānū lucretur a paupe q̄ntū si illas sibi mutuaret ad vsurā Vñ manifestū est qui paupi petēti sibi mutuare sup domū suā octo libras ꝑ ānuz negat et req̄rit vt sibi censū vnius libre sup domū suā illā vendat ꝑ ānū vel tādiu leuādum donec pro octo libris redemerit vsurā recompensat. q̄s eni nō videat nisi sit oino cec⁹ ꝙ hoc mō diues plus vel tm̄ lucrat̄ a paupe q̄ntū si mutuasset sibi octo libras ꝑ ānū ad vsuram vni⁹ libre imo miti⁹ fieret pauperi si daret vnā librā ꝓ vsura de octo. et hoc ꝓpter grauitatē pene adiecte nō soluenti cēsus in certis t̄minis vt dictū est Itē sicut deductū fuit in scda ꝯclone ante dubiū Cōtractus de redimēdo deuiat a v̄itate emptiōis Quid ergo ē alid̄ emere ꝓ octo libris vnā sup talē domum ad redimēdū q̄ꝫ palleate mutuare sup domo illa in rōne pigneꝝ octo libras ꝓ vna ꝑ annuz qd̄ manifesta vsura est Sūt ⁊ alij qui adhuc neq̄us ꝯsequuntur qd̄ ꝓ vsura accipe nō audebāt Dicit eni taliū aliq̄s petēti mutuo ñ mutuabo Sed si vis a me emere vendam tibi aliq̄d qd̄ statim revēdēdo poteris hr̄e ꝓmptā pecuniaz vēdit ergo rē sibi aliquā v̄bi gr̄a ꝓ decē libris et cautione facta ꝓ illis statim vel ip̄emet qui vendidit reemit ꝓ minori vel mittit pauperem ad aliquē de seruis suis q̄si alienū vt ille emat ꝓ miori q̄ꝫ decē libris Et iteꝝ tantuz vel plus luc̄tur hoc mō q̄ntū lucrat⁹ fuisset si de libr. octo ꝑ ānū ꝯcess̄ ꝓ vsura recepisset vnā librā vel dimidiam

Ca. xxiiij. de restitutiōe facienda vēditorib⁹ census vnius libre pro octo

Videte ergo q̄ꝫ latenter se abscōdere cupit sub illo ⁊ sil̄ibus vēditionū mōis viciū cupiditatis vsurariū lucꝝ hac subtilitate cōpensatis Ecce ergo fruct⁹ malos imo pessimos qui si iux̄ saluatoris dictū nō pñt ꝓcedē ex arbore bona nc̄e est radicē seu arborē pessimā esse que fructus tales germinauit. Cū ergo ex cali ꝯstitutione in nullo emēdatus sit rei publice stat⁹ sed inde sit turbatus pl̄imū et in errore posit⁹ nihil consultius est nisi ꝙ cito ꝯstitutio illa reuocet̄ ⁊ redeat emptio reddituū ad p̄stinū statū ꝯformē cōsuetudinib⁹ in h̄ alijs regionib⁹ ⁊ citatib⁹ Et fortass̄ nō ē sil̄e de cēsib⁹ s̄m p̄fatā ꝯstitutionē ēptis ad pios vs⁹ et ad vsus laicoꝝ sc̄lares Prio qr

si popul' recepit ɔstitutiōez q̄ fuit in p̄iudiciū cleri vt visū est iō iuste ꝑdidit illud qđ pl' octo libris vē ditorib' censuū debebat Scđo qꝛ his qui vēdiderūt census applicā/dos ad đinū cultū vel pios vsus recōpensat in spūalib' qđ min' in tꝑalibus cēsus vendēdo recepert q̄liter nō fit i vēditōne censuū lai/cis ad suos vsus Igit Tertio for te excusant ex zelo đini cultus qui ip̄m ɔstitutione obstāte alit reddi tibus instituere aut augere ɔueniē ter nō potuerūt Vel iteꝝ qꝛ non. dū q̄stio mota erat An aliq̄d illici ti includeret emptio redditū ꝑm talē cōstitutionē. nec cōstabat sicut adhuc non stat. An octo libre sint minus medietate iusti p̄cij census vni' libre Sed dissimilius hēbatur ꝙ erat ad min' plus medietate iu sti p̄cij quo stāte ēptio tenet ꝑm le ges hūanas. ꝓpter hec et silia vi/deret de leuatis redditib' dc̄o mō emptis ecclesijs nihil reddendum esse a clericis in recōpensaz illis a q̄bus empti fuerūt. seq̄ret enim ex contrario turbatio magna sicut tactum fuit.

Ca. xxv. in quo ostēdit quid ɔsultius agendū sit de reddi tib' sic emptis ꝓ fūdatiōe ecc̄iaꝝ

Hicquid sit. cōsulti' videt ꝙ tales reddit' habiti nō ɔtinent sed ꝙ vl' pecunijs redditi. dimittant vel cū his a q̄b' empti fuerunt ɔueniat talit ꝙ sint ɔtenti. nec vlteri' cēsus tales non habiti ꝓcurent. sed reuocata mēo rata cōstitutiōe ex causis p̄habiti. ꝑm verā estimationē valoꝝ ip̄oꝝ cēsus ɔpent q̄b' legitie possint ec clesie fūdari ⁊ alia ad pietatē ⁊ di uinū cultū ꝑtinentia sine scrupulo stabiliri. Vel forte ɔsulti' est ꝙ cē/sus iaz de p̄terito empti dicto mō maxie q̄bus fūdate sūt ecc̄ie tolēa rent vbi sine maioris mali sequela non p̄nt variari qꝛ de hac cā sepe tolerata sūt ⁊ tolerari cōuenit pl'a min' iuste facta seu introducta. ma xime illa que euident reꝓbari nō p̄nt a p̄ori vel a posteriori. Que si diuturna ɔsuetudine ɔfortata sint poti' tolerari ɔuenit q̄z subito mu tari. licet ꝑ hoc nō excuset eoꝝ vi/ta qui talia hn̄t vel exercēt. Pro fu turo aūt estimo a tali emptiōe cle/ricis et laicis abstinendū. qꝛ vt ex p̄dictis colligi pōt scrupulum hn̄t vrgentē. Hic allegatiōib' dimissis redeūdo ad p̄habita. dico adhuc ꝙ si emptio redditū ad vitaz ꝑm cōem estimationē dubiū habet sic habet vtiq̄z de emptione taliū ꝑm estimationē p̄dicte ɔstitutiōis om nino cessandū erit per amplius

Ca. xxvj. ostēdēs ꝙ em ptio r̄dditū ad vitā scrupulū hz

Quod āt etiā scrupulū ha/beat emptio redditū ad vitam ꝑm ɔmunē valoris estimationē facta potest perpēdi ex rōnibus doctorū qui illam esse illicitam determinant Aduertam' ergo adhuc pro euidentia premis soruz ratōnes quib' ꝓbare conā tur ꝙ emere reddit' ad tp̄s vita/

lis ꝑiodi ꝓcedit ex prudētia car/
nis vel seculi que ex deo nō ē Pro
quo arguūt. Primo assumētes ꝙ
emptio hmōi originaliť nō ꝓcessit
ex charitate ꝫ potiꝰ ex cupiditate
cuiꝰ signū est inclusio timoris defi
ciendi in nc̄arijs et diffidētie cuiꝰ/
dam de deo q̄si ꝓuidere nō soleat
his qui faciūt erga ipm qd̄ dn̄t ⁊
ita talis emptio pl̄imū ꝓcedere vi
deť ex prudentia carnis aut seculi
Scdo arguiť sic ois solicitudo ꝓ/
uisiua. qua q̄s nitiť se oino certifi/
care de sufficiētia reꝝ vtiliū ꝓ vita
sua ex prudētia seculi venit. ꝫ mani
festū ē ꝙ emptio reddituū ad vitā
sufficientiū includit talē solicitudi/
nē ēgo Tertio ois adinuētio irrō/
nal̄ modi vl̄ vie adq̄rēdi sufficiētia
pro vita ꝑtinet ad prudentiā scl̄i
sed p̄dicta emptio est vna de illis
adinuētionibus Igitur.

Capi. xxvij. ꝓbans ꝙ dicta emptio sit irrōnabilis adin/uentio habēdi necessaria vite.

Quod āt ita sit pz multipl̄r
p̄mo ex eo ꝙ talis ɔtractꝰ
tendit ad hn̄dum satis de
nc̄arijs huic vite ociose ⁊ sine labo
ribꝰ cōn illā generalem penā iusto
dei iudicio ade et filijs eiꝰ ꝓ pcc̄o
inflictā q̄ est In sudore vultus tui
vesceris pāe tuo donec reuertaris
in terrā Hāc eni iustā dei sn̄iam fi
lij adā nō rōne moti sed ignaua cu
piditate agitati suis adinuētiōibꝰ
varijs euadere laborātes hūc em
ptiōis ɔtractū ⁊ sil̄es illicitos plu
res de q̄bus tactū est sb̄tili cogita
tiōe inuenerūt ⁊ iā multos eorum
vsq̄ in diuturnā cōsuetudinē ꝑdu
xerūt pl̄ibus vt timēdū est in ꝑdi/
tionē. Quarto arguiť sic Adinuen
tio filioꝝ adā de emptis redditibꝰ
sine labore viuēdi est in deťmentū
reipublice. patz hoc statim qꝛ hac
adinuētione admissa cuz oēs refu
giūt laborare. multi erunt in cōi/
tatibꝰ ociosi. Induceť caristia ⁊ g̃
uanť fideles laboriosi. qn̄ fere ois
domꝰ om̄is villa ois vinea oē ma
cellū om̄e balneū ꝛc. grauať cēsibꝰ
de q̄bꝰ pl̄imi fortes ociose viuunt
reipublice in nullo ꝓficiētes Igiť
rectis legibꝰ hmōi adinuentiones
ꝓhibēde sūt ⁊ introducte nō susti
nēde. Quito arguiť sic Iste ɔtra/
ctus de quo agiť est vsurariꝰ Igiť
est illicitꝰ assūptū ꝓbať qꝛ ɔtractꝰ
in quo fiēt pactū de dando alicui
pn̄tialiť. Vbi gr̄a cētū libras. ⁊ de
recipiēdo post vndeci ānos simul
cētū libras ⁊ decē vltra manifeste
esset vsurariꝰ nemo dubitat Modo
ita ē ꝙ q̄ ad esse vsurariū om̄ino
idē videť dare iā centū libras sub
pacto recipiēdi in q̄libet ānorū vi/
te decē libras Rō est qꝛ in hoc ca
su dans vndeci annis elapsis reci
piet vltra sortē decē libras Et nō
obstat vsure ꝙ successiue recipiat
qꝛ maior vtiq̄ pietas fieret illi a
quo emūtur redditus decē libris
ꝓ centū si emēs de toto expectarz
vsq̄ ad finē dicti tp̄is scz vndeciz
ānoꝝ Igiť. Sexto arguiť sic Con
tractui ēptiōis reddituū ad vitaz
accedit spes ⁊ expectatō r̄cipiēdi
vltra sortē ergo ē vsurariꝰ: qꝛ cōiť

ſm doctores ſola ſpes hmōi facit vſurariū Sed aſſūptū ptz qꝛ ꝓ o ſito tpe per qđ emens recipiet ſuc ceſſiue tm̄ q̄ntū nūc dat. certū ē ꝙ ipe cupit et ſpat vltra illud viuere ſicut de hoc interrogat⁹ indubitant̄ q̄libet ꝯfiteret̄ ergo oīs talis ſpat plus q̄ꝫ dedit recipe Vñ niſi vltra tātū tpūs viuere ſparet q̄re poti⁹ reddit⁹ emere vellet q̄ꝫ pecuniā ſu am alicui ſecure repoſitā ſucceſſiue ꝯſumere Nō videt̄ rō nec eſt et eo/ dem mō in hoc ꝯtractu venditor cupit de alieno gratis recipe ſpe/ rans emptorē cito moritur Ob h enim receptis pñtialr pecunijs ſe obligat ad ānuales reddit⁹ vt in plibus repitur Dat etiā hic ꝯtra/ ctus multiplicit̄ occaſionē peccan/ di qꝛ deſiderandi mortē ꝓximi ex p̄ſſe vel interp̄tatiue Et fortaſſis nōnūq̄ꝫ mortē inferēdi Cū igitur his mōis et alijs ex tali cōtractu plura mala ſequūtur ⁊ parum vel nihil boni in republica. ipe rc̄a le/ ge ꝓhibendus eſt et introductus minime ſuſtinendus ꝛc.

Capi. xxviij. arguēs ad idem alijs conſiderationibus

Septimo arguit̄ ſi vēdens reddit⁹ alicui ad vitam ꝑ reuelationē ſciret illum vi/ cturū lōge vltra tpūs ꝑ qđ ſucceſ ſiue recipet tātū q̄ntū emēs iā ſiml̄ dat. certū eſt ꝙ nō vēderet ſibi vo lūtarie reddit⁹ ad vitā niſi egeſta/ te coactus q̄nq̄ꝫ hoc facēt In quo caſu ꝯtractus iſte originē ex impie tate vēdentis cepiſſe videt̄. quare ergo mō vendēs de vita ementis oīno dubi⁹ intēderet ſimplr ⁊ peni tus libere ꝯſentiret ꝙ emens etiā vltra dictū tpūs eq̄lem penſionez deberet recipe Et ſi forte vēdens hoc q̄nq̄ꝫ voce dicat tñ rōne mur murāte ſepiſſime aliud corde ſentit Sit hui⁹ rei expientia teſtis. Octa/ uo cū in ꝯtractu de quo agim⁹ eq̄ liter dubiū ſit an emēs vel an ven dens lucret̄. q̄d eſt aliud eos in h caſu ſibi mutuo ꝯſentire q̄ꝫ vtrūq̄ꝫ ſe ad fortunā ponē ſi lucret̄ vel ꝑ/ dat. ac per hoc recte ſilis eſt iſte cōſenſus illicito ꝯſenſui illorū qui cū equalit̄ dubiū ſit q̄s in taxillis plures ꝓijciet oculos poſito dena rio cōn denariū ſe ad fortunā refe rūt quis lucret̄ id ē quis illud qđ alteri⁹ eſt recipiet Iſte aūt ꝯſēſus luſoꝝ plane illicit⁹ eſt neq̄q̄ꝫ excu/ ſans a reſtitutione lucri. ergo pari rōne in ꝓpoſito reſtitutio fieri dz ſi vltra ſortē recipiat̄ lucrū. Nono q̄d eſt aliud emere reddit⁹ pecūia les q̄ꝫ ꝓ pecunia iā ſiml̄ data emē pecuniā ſucceſſiue recipiendā. qđ p̄mo eſt cōn naturā ſeu rōnem nu miſmati. inuēti ad h vt ſit mediū ꝯmutatiōis ⁊ ñ t̄min⁹. nō ei vēdēs dr̄ emē denariū ꝓ pane ſibi datū ſed denariū dās panē emē dicit̄. Idō in q̄cūq̄ꝫ ꝯtractu pecūia tra ditur nō tq̄ꝫ mediū vēditiōis h vt extremū mutuo tradit̄. Igit̄ ſpes recipiēdi aliquid ꝓ hmōi pecunie traditōne vſurā facit Scđo illud videlz fatuū videt̄ qꝛ q̄libet mal/ let ſiml̄ recipe aliquā ſūmā pecu nie q̄ꝫ recipe eā minutim ⁊ ſucceſſi

ue per quadraginta vel q̄nq̄ginta annos

Capitulū xxix quo probatur idem aliis rōnibus

Decimo arguitur qr in tali cōtractu vēdens nullā rez transfert in ementē. ꝫ solū se obligat ad certā pēsionez. ergo nō est ver⁹ cōtract⁹ emptiōis et vēditionis ¶ Reddere etiā videt̄ p̄sonā vel p̄sonas liberas cēsuales ¶ Undecimo arguitur sic. ex alia radice cōtract⁹ iuste emptionis et venditiōis req̄rit eq̄ualent̄ datū ⁊ acceptū. ꝫ vt ostēsū ē emēs reddit⁹ ad vitā intēdit pl⁹ recipē q̄ꝫ dat ergo talis ɔtract⁹ nō ē equ⁹ seu iust⁹ ¶ Itē duodecimo ɔtract⁹ vere emptiōis ɔpetit omni etati indifferent̄ salua adeq̄tione dati et accepti Iste aūt ɔtract⁹ de q̄ sermo. nō sic. qd̄ q̄daz declarat ita. accipiat̄ iuuenis viginti annoꝝ et senex annoꝝ sexaginta. et ponat̄ ꝙ vtriusq̄ ɔplexio se extēdat ad viuēdum p̄ septuaginta ānos. tc̄ ꝑm ꝫ senex viuit adhuc decē ānis et iuuenis q̄nquaginta Si ergo ibi d̄beat eē adeq̄tio rōnalis debēt iuuenis tāto dare pl⁹ q̄ꝫ senex q̄nto pl⁹ victur⁹ erit. ꝫ viuet pl⁹ in q̄ntuplo ergo in tāto iuuenis debz pl⁹ dare q̄ꝫ senex: et ergo si ip̄e emit decē libras ꝓ centū. tc̄ iuuēis emit decē libras ꝓ quingētis Si forte dicas iuuenis nō dabit tātū rōnabilit̄ qr dubiū ē vtrū tātū viuat vñ tollat̄. ergo ꝓpter dubiū v̄bi gr̄a medietas illius q̄ntupli adhuc iuuenis dabit ꝓ decē libris ad vitā ducētas et q̄nq̄ginta libras. vbi senex nō dabit nisi cētū et ergo iuuenis vel nō tenebit eq̄litatē in tali ɔtractu ad ɔtractū senis. vel si tenet pēsata ꝓportiōe debita vendēs erit fatu⁹. relinquitur ergo ille rōnabilis ¶ Decimotertio arguit̄ sic. pecunia quā dat emēs reddit⁹ est certi valoris et nō p̄t sciri valor cert⁹ illi⁹ qd̄ emē vult seu intendit Apparet ꝫ qr p̄cipe in q̄libet viginti annorū vnū florenū a ciuitate vl' monasterio isto pl⁹ q̄ꝫ valet p̄cipere vnū in q̄libz decē annoꝝ ⁊ ita deinceps incertū ē Igit̄ cū q̄ntitas vite nulli⁹ hominis ɔstet d̄ cōi cursu. nō p̄t ɔstare q̄ꝫtū valeat aliquē recipē in q̄libet āno vite sue vnum florenū Igit̄ si ibi ɔtract⁹ attentatur irrōnabilis erit ⁊ casualis imo fatu⁹ cōtract⁹. quez hominū vanitas et cupiditas quēit et rō nescit ¶ Adhuc decimoq̄rto ex radice p̄cedētis argumēti arguēdo si licitū ē et rōnabile emē reddit⁹ ad tēpus vite vel ad tēp⁹ ꝑpetuū Sit ergo gr̄a exēpli vel argumēti valor percipiēdi reddit⁹ ꝑpetui. a. et valor ad percipiēdum reddit⁹ ad vitā. b. et sit. c. p̄ciū iustū reddit⁹ ꝑpetui. d. vero p̄ciū reddit⁹ ad vitā Tūc sic Si p̄ciū dati reddit⁹ ꝑpetui ē iusti. igit̄. c. eq̄tur. a. ⁊ siliter. d. equat̄. b. qr iustū in emptiōe et venditiōe attendit̄ penes adeq̄tionez p̄cij ad valorē ei⁹ qd̄ emit̄ vt patz q̄nto Et ꝫ. hoc habito manifestū est ꝙ. a. se hz ad. c. sic. b. ad. d. Igitur ɔmutādo ꝓportionē sicut se hz

a.ad.b.ita se habz.c.ad.d. ꝫ ꝫ est falsũ.qꝛ lõge maior est ꝓportio.a. ad.b.q̃ꝫ sit int̃.c.et .d. ¶ Qđ ex ꝫ manifestũ ẽ ꝙ aliq̃nti ẽ valoris recipe reddit' floreni vni' in q̃libet duoꝝ annoꝝ.et dupli valoris est recipe florenũ in q̃libz q̃tuor ãnorũ et sic deinceps Igit̃ valor eius qđ ẽ recipe florenũ ꝑpetui infinite excedit valorẽ recipiẽdi florenũ ꝑ ãnos vite alicui'.qđ fuit ostendendũ Irrõnabiles ergo vident̃ ꝯtract' illi vel saltẽ alt̃ illoꝝ Et si emptio reddit' ꝑpetui ẽ irrõnabilis a fortiori emptio reddit' ad vitaz illicita erit qđ ẽ ꝓpositũ ¶ Confirmat̃ sic emptio reddit' ꝑpetui nõ p̃t eẽ iusta seu eq̃ vt videt̃.patz qꝛ vt iã deductũ ẽ ibi valor ꝑceptionis sine ꝓportiõe excedit omnez finitã pecuniã. Igit̃ ibi nõ p̃t eẽ adeq̃tio debita p̃cij ad appreciabile quã tñ iustitia cõmutatiua req̃rit. ergo si ille ꝯtract' de q̃ min' videt̃ est iniust'. A fortiori alt̃ .s.emptionis ad vitam q̃ multis et magnis de iniustitia suspect' est igit̃ ꝛc

Capitulũ xxx. Noiatis doctorib' contrarijs in hac materia arguit̃ ꝙ emere redditus ad vitã sit licitum

HIs et alijs hmõi rõnibus visũ ẽ magnis viris vt doctori solenni et ceteris ꝙ emẽ reddit' ad tẽpus vite vel ꝑpetue.mõ q̃ ꝫ cõit̃ fieri solet sit dissonũ iuri naturali ac ꝑ ꝫ illicituz vt patz qõne t̃tia p̃mi q̃dlibeti eiusdẽ doctoris.et.q.xxiiij.octauo q̃dlibeto.ꝛ.q.xv.qđlibeti scđi vbi inter cetẽa narrat qñqꝫ impetratas fuisse bullas papales ad restituendũ ꝑcepta vltra sortẽ ab his q̃ de emptis redditib' ad vitã pl' leuauerũt q̃ꝫ a p̃ncipio dederunt ex eo ꝙ cuilibz illoꝝ vere ꝯpetẽ videat̃ illud Luce.xix. Hõ auster' es toll' qđ nõ posuisti et metis qđ non seminasti ¶ Verũ ẽ ꝙ his nõ obstãtib' ꝯtrariũ visũ ẽ q̃busdã doctorib' alijs posterioribꝰ licet nõ ita famosis vt Gotfrido de fõtibus q̃nto suo qđlibeto.q.xiij ꝛ alijs nõnullis ¶ Igit̃ etiã ꝑ illoꝝ opiniõe Ad ꝓpositũ arguẽdũ ẽ aliq̃t rõnib' Quarũ p̃ma arguit̃ sic p̃nt emi rõnabilit̃ reddit' ad octoginta annos vel nonaginta vel cẽtũ.cũ valor ꝑceptiõis alicui' boni ꝑ determinatũ temp' iuste estimari possit Igit̃ etiã ad tẽp' cõius periodi vite hũane reddit' emi p̃nt .qꝛ iaz hũana ꝑiod' cõiter nõ solet se extendẽ vltra dictos nũeros ãnorũ sicut diu añ nos scriptũ ẽ Si in potẽtatib' octoginta anni ãpli' labor et dolor ¶ Scđo arguit̃ sic qꝛ licite emi p̃nt reddit' ꝑpetui vt habet cõius fideliũ ꝯsuetudo Igit̃ a fortiori emi p̃nt ad tẽp' vite qꝛ facilius et veritati ꝓpinqui' estimari p̃t valor ꝑceptionis alicui' rei vtilis ꝑ tẽp' finitũ q̃ꝫ infinitũ igit̃ ¶ Itẽ tertio qꝛ nõ ẽ verisimile ꝙ fideles vtriusqꝫ sex' eligẽtes religiose viuẽ et in toto ꝯferre se deo emẽdo reddit' ad vitã vt negotiatiõib' seculi et laborib' nõ impedirent̃ tãto tꝑe errauerũt Ita ꝙ nec ꝯscientia ꝓpria nec viri docti et religiosi

tales redarguerit Quo etiā verisi/
mile ē ꝙ ciuitates et maxime ꝯuen
t⁹ religiosoꝝ tāto tpe reddit⁹ ad
vitā diuersis ꝑsonis reddere ꝯsue
uerūt Si ꝯtract⁹ ille illicit⁹ eēt et si
tā generalis fideliū cōsuetudo cui
derogādū de facili nō videt peni
t⁹ iustitia careret Quaro arguit
sic Aliquis habēs ius hereditari/
um ad rē aliquā p̄t illud altēi lici/
te vēdē ec̄ nō vēdēdo rē ip̄az sic̄ si
q̄s ius vēdat añ rei possessionē ha
beat ꝙ̄admodū Esau vēdidit ius
p̄mogeniture fr̄i suo Jacob Igit
nihil ꝓhibet etiā vēdi licite alicui
ius habēdi a tali villa ciuitate vel
monasterio ānuatim tot modios
bladi aut mēsuras vini. q̄nimo et
ius habēdi tot florenos successiue
dādos ꝓ tot vel tot florenis simul
datis. et h̄ videt infringē vim rō/
nis noue añ oppositū facte Cō
firmat illd̄ qꝛ q̄ emēt reddit⁹ in vi
nis aut bladis ex h̄ emē nō dicere/
tur res illas q̄ adhuc nō sūt. ꝫ ius
hn̄di eas q̄ in futuris ānis ꝓueni
ent. Igit Quinto arguit. qꝛ ꝑm
iura cui ꝯpetit ius dādi illi et ꝯpe
tit ius vēdēdi. ꝫ certū est ꝙ aliq̄s
posset dare talit reddit⁹ alicui ꝙ ꝑ
cipiet decē libras q̄libꝫ anno vite
sue sup̄ bonis suis. ergo ec̄ p̄t hu
iusmodi cui vult vēdē Et ꝯfirmat
rō. qꝛ ille cui dat talis reddit⁹ nō
habꝫ magis posse vēdēdi illaꝫ. q̄ꝫ
ille q̄ dedit a p̄ncipio Sꝫ ꝑm illos
de ꝯtraria opiniōe ille cui dat⁹ est
talis reddit⁹ ad vitā. p̄t ip̄m ven
dere. ergo et ille q̄ dedit potuit eū/
dem vēdē. vel dic cur taꝫ varie

Itē sexto ꝑm ius sic ē ꝙ si q̄s eme/
ret ab aliq̄ cōitate p̄diū ꝓ cētū li
bris et postea vēderet cōitati idez
p̄diū ꝓ duodecim libris redditus
ad vitā. h̄ licitū ē illi etiā ꝑm ꝯtra/
riā opinionē licitū ē illi vēdē illos
reddit⁹ alteri. ꝫ ille nō vēdit alteri
reddit⁹ nisi q̄s in pecuniā hꝫ. ergo
licet emē et vendē reddit⁹ ad vitā
in pecunia. qd̄ fuit ꝓbādū Se/
ptimo sic vbicunqꝫ est eq̄lis ꝯdi
tio vendētis et emētis ꝯtract⁹ ē li
cit⁹: ꝫ in ꝯtractu p̄dicto ē hmōi. qꝛ
eq̄lit est dubiū ex ꝑte vtriusqꝫ q̄s
debeat pl⁹ habē et ergo cū ip̄i añ
ꝯtractū fuerūt eq̄les ad inuicē iu/
ste se habētes. sic et post erit inter
eos habitudo iustitie qd̄ ē ꝓpositū

Capiculū xxxi. in q̄ agit ꝙ em ptio redditiuuꝫ ad vitā scrupulū hꝫ lꝫ videat qn̄qꝫ li

Ecce grādis doctoꝝ (cita
ꝯtrauersia nōbiliū vtrin/
qꝫ tot rōnib⁹ fulcita et ta
lib⁹ ꝙ si res hec acute vt expedit
inspiciat vix sine scrupulo eē pōt il
la emptio reddituū ad vitā eo mō
q̄ cōiter fieri ꝯsueuit Forte dicit
hic aliq̄s q̄etis amator refugiens
in sudore vult⁹ sui ꝯmedē panē su
um et cupiens ex redditib⁹ in ocio
viuē ꝙ nō oꝫ hic scrupulū hr̄e qꝛ
rōnes ꝯtrarie p̄nt apparent solui
ꝫ h̄ nō obstat qꝛ eq̄ apparent vel
magis rōnes ꝓ emptōe tali facile
solui p̄nt ⁊ eneruari Et si fortassis
in casu licite fieri posset ꝓ aliq̄bus
tn̄ clarū eē debet ex p̄missis ꝙ nec
emptionē reddituū ad vitā nec ꝑ/
petuoꝝ passim oīb⁹ ꝑmittē reipu/

blice expedit. sed poti⁹ multa q̄ ad ip̄i⁹ ꝓfectū sūt impedit Sz q̄cq̄d sit q̄ntū ad ɔtractū emptiōis cēs⁹ ad vitā de expediēti respc̄u reipublice videt̄ ꝙ vtiqz ꝑm se sit licit⁹ Ita videlicz ꝙ sine pcc̄o exercerī possz. qꝛ sic̄ apparet. ex capl̄o. ij. secūde ꝑtis hui⁹ tractatus. q̄libet p̄t in re sua cēs⁹ capace ɔstituē censū ꝑpetuū vl̄ ad tēp⁹ solū. vt ad vitā alicui⁹ vel ad aliq̄t ānos et ꝫ censū certe q̄ntitatis in pecunijs vl̄ in reb⁹ vel incerte q̄ntitatis. vt q̄rtā sextā fructuū rei sue vt vinee dom⁹ vel alteri⁹ Cū ergo sic̄ q̄libz p̄t dare rē suā et fructū ei⁹ ꝑm totum vel ꝑtē cui vult Ita possit dare cui vult omnē censū quē in re sua ɔstituit. videt̄ etiā ꝙ quēlibz talē cum sit finiti ⁊ det̄minati valoris vēdē possit ꝑm aliq̄m estimationē iustā Ponūt ergo q̄dā de doctorib⁹ iuris circa ɔtract⁹ emptiōis dictoꝝ cēsuū q̄tuor casus in q̄b⁹ eoꝝ opinione patz q̄d in illis ɔtractibus sit licitū et q̄d illicitū Prim⁹ ē si cēsus ɔstituat̄ in ꝑsona libera. et nō in re cōtractus ē illicit⁹. qꝛ ius scriptū habz vt dicūt ꝙ ꝑsona libēa nō p̄t ɔstitui cēsualis Scd̄s cas⁹ ē si cēs⁹ ɔstituat̄ vel ɔstitut⁹ est in re añ vēditionē et post vēdat̄ ꝓ iusto p̄cio valid⁹ et licit⁹ ē ɔtractus dūmō nō int̄uēiat deceptio vltra medietatē p̄cij iusti. pz qꝛ vt dicūt ibi ɔcurrūt oīa q̄ ad legalē ēptionē req̄rūt̄ Terti⁹ cas⁹ ē ꝙ si cēs⁹ ɔstituit̄ tꝑe vēditiōis sup̄ re aliq̄ q̄ p̄t hr̄i de illa et p⁹ vēdat̄ iusto p̄cio ɔtract⁹ iterū ē valid⁹ pz vt p̄cedēs

Quart⁹ ē si cēs⁹ excedat vtilitatez q̄ de re hr̄i pōt locatiōe vel alias cōtract⁹ est illicit⁹ qꝛ ibi fieret obligacio ꝑsone ꝓ residuo census

Capitulū xxxij. Ostēdēs qūo census trāsire pōt de vna re in aliam et ita ꝑpetuari Stos cas⁹ aliq̄lit̄ ꝑtractādo exp̄mo et ei⁹ rōne videt̄ seq̄ ꝙ re desinēte in q̄ cēs⁹ ɔstituit̄ cēsus nō possit ampli⁹ exigi ab eo q̄ p̄us dedit qꝛ tūc nec ip̄e ē cēsualis nec aliq̄m rē habz cēsualem illi cui p̄us dare ɔsueuit cēsū Ulteri⁹ sequit̄ ꝙ si cēsualis dom⁹ casu ɔburat̄ domus reedificata ꝑ eū cui⁹ p̄us erat nō fit ꝑm se cēsualis patz qꝛ scd̄a dom⁹ nō ē effect⁹ ꝓcedēs ex p̄ori. ꝫ ꝓcedit ex bonis liberis edificantis vt suppono Igit̄ nō est vñ rōnabilit̄ cēsualis debeat Sed q̄d si cēs⁹ in aīal aliq̄d ɔstitutus ē. vt in vaccā Nōne vitul⁹ ei⁹ onerat⁹ erit eodē cēsu Dicit̄ ꝙ nō. ꝫ ꝙ vitul⁹ sine onē ē eius cui⁹ mr̄ erat cū onere Sic̄ in simili si vinea ē cēsualis nō oz ꝙ ergo vinū inde habitum sit cēsuale. et ita de multis Sed q̄ris qūo ergo iuste ꝑpetuari pōt cēsus in vno aīali vt in vna vacca vel oue ɔstitut⁹. q̄lez aliq̄ recipiūt Dici p̄t ꝙ si tā ꝑu⁹ ē cēsus ꝙ ille q̄ ɔduxit vaccā p̄t ex fructibus ei⁹ tātū lucrari ꝙ sine ip̄i⁹ notabili grauamine vel dāno poterit aliam vaccā ɔpare illi cui⁹ erat p̄or iam ɔsūpta vel ex senio inutilis facta sit licite cēsus p̄mus leuari pōt de vacca scd̄a sicut de p̄ma. et ita de tertia sicut de scd̄a. et de q̄rta

sicut de tertia sine fine. Tertio se quit ex eodē casu q̃ illicit' est ꝺtra ꝛ' quo aliq̃s certa pecūia ab alio recepta obligat se illi ad dādū annuatim tot solidos q̃ diu vixerit qr ꝶ est directe ꝑsonā censualē facere nō habēdo respectum nec ad eius laborē nec ad rē aliquā ipi'

Capitulū xxxiij. Qꝛ ēptio nō cadit per se in ius possidēdi rē vel aliq̃d de ipa hñdi

Secūd' cas' videt supponē falsū. videlicz q̃ ibi oia ad veritatē emptiōis req̃sita ꝺcurrāt Nam contra ꝶ sūt plures rōnes superi' facte Jñ cū aliq̃s emit cēsus vni' libre sup̄ monasterio aliq̃. q̃d emit nō ꝑtem bonoꝝ monasterij nec ꝑtē fructuū ei' nec aliq̃ res pñtialit est quā emit Si dicat vt quidaz dicē solēt q̃ emit ius habendi tm̄ pecunie vel bladi de bonis monasterij ānuatim. Cōtra monasteriū habz ius hñdi aliq̃d de vineis vel agris ꝛc ex hoc q̃ sūt res ipius Jgit ius hñdi rē vel aliq̃d de ea ꝺsurgit ex suitate rei ilhac aūt monasteriū nō transfert in emētē reddit' sup ipm: igit Jtē emptio alicui' rei vt vinee vel dom' facit emētez habē ius possidendi illā et vtēdi put vult p̄scise et p̄marie. ex eo q̃ emptio facit rē illā esse suā et ita non cadit ēptio p̄mo et ꝑ se in ius possidēdi. sed ꝶ ius ꝺsequit rei suitatē quā facit p̄marie ipa emptio Jtez q̃d est emi reddit' vni' modij sup bonis monasterij nisi ipi' bona ꝑ eos q̃rum sūt obligati emēti ad modiuz sibi porrigendū vbi nihil occurrit q̃d emat qr nō modi' bladi cū longe min' valeat q̃z pecunia data Nec ꝶ oplexū q̃d est modiū quolibet anno in ꝑpetuū reddi. qr ꝶ infinite valet pl' q̃z modi'. q̃re impreciabile est Si leges q̃dam scripte dicant ius aliq̃d esse emptibile. hoc ideo dicē pñt q̃ inseꝑabiliter cōsequit rei emptionē. nō q̃ emptio p̄marie et de ꝑ se terminari possit i ius ipm Apparet ergo q̃ nō licz ei q̃ cēsum emit ad vitā recipe pl' q̃z dedit. qr q̃ aliq̃s postq̃z de re empta recepit tātū q̃ntū ꝑ ea dedit. adhuc vltra licite recipit prouenit vel ex fructu vel vsu rei illi' vel ex ingenio quo habēs eam exercendo lucrat Cū ergo nullo tali mō excusari possit ille q̃ iaz recipit pl' q̃z dedit ꝑ censu super aliq̃d monasteriū iniuste recepit amplius

Capitulū xxxiiij. Jn quo ostēdit qūo emptio cēsus ad certuz tēp' sit licita et qñq̃z illicita

Qꝛca tertiū casū cōsiderāti occurrit q̃ si census ad aliquot annos sup aliqua re. vt sup domo ꝑ tāto p̄cio ematur q̃ntū ex locagio de domo illa haberi potest per tot annos licit' est contractus quia fit gratia venenti in eo q̃ simul recipit pecuniam quā successiue ꝑ tot ānos esset habiturus Si ergo ematur tant' census ꝑ minoꝛi q̃z est locagiuz ꝑ tot annos contractus illicitus videtur. eo q̃ solum ratione expectationis emens minus daret sic ex

duratiõe tpis sumit lucrũ qđ vsu/
rariũ est.eadẽ rõne nisi census mi
nor totali locagio per ãnos aliq̃t
empt⁹ ematur ꝓ tãto precio q̃ntũ
facit census ille ꝑ tot ãnos multi
plicat⁹ illicit⁹ est cõtract⁹ quia ibi
emens solũ rõne expectationis lu
crarek̃.verbi gr̃a Si cẽsũ vnius li
bre sup domo tua ꝑ quadraginta
annos porrigendũ emo ꝓ trigin
tasex libris elapsis q̃draginta an
nis lucrat⁹ sum q̃tuor libras de tri
gintasex q̃s tibi pro censu dedi.lu
cror ergo tãtum ac si tibi triginta/
sex libras mutuassẽ ꝑ q̃tuor ãnos
ꝓ q̃tuor libris.talis itaq; emptio
census videk̃ introducta in recõpẽ
sationẽ colorataz vsurarij lucri
Deinde si etiã q̃rtũ casũ discutere
velim⁹ occurret ꝙ si res licite cen
sib⁹ onerate successu tpis peioren
tur vel peiorate sint .ita ꝙ illi qui
mõ res illas possident nõ pñt de
illis ꝯpetenk̃ viuẽ si censũ soluãt q̃
ab inicio in ip̃is ꝯstitut⁹erat recipi
tur cũ pcc̃o de reb⁹ illis tãt⁹ cẽsus
q̃nt⁹ recipiebak̃ olim qñ ⁊ res fru
ctuosiores erant et tp̃m cursus ac
hominũ mores fuerunt meliores
Ex h̃ etiã videri potest qũo cõsti/
tutio absoluta de re aliq̃ sp̃ ac in/
uariabilit̃ soluẽdi ab eo q̃ eã posse
derit.p̃t esse irrõnabilis rei publi
ce incõgruẽs.qꝛ per eã ꝯtingit he
redẽ sine sua culpa grauari aut he
reditates distrahi et cõfundi qñ
possessor rẽ iã in fructu deficiẽtem
ꝯpellit̃ alieno ꝓ censu dimittẽ aut
se ꝑsonalit̃ cẽsualez facẽ Hic er
go diligenti⁹ aduertãt q̃ cẽsus cõ
stituũt Aduertãt ⁊ illi diuites aut
nobiles qui depauꝑatis rusticis
vel alijs cẽsus habẽ volũt integre
et absq; misericordia sicut ab anti
quo in reb⁹ q̃s possident fuerunt
ꝯstituti Ex tactis circa tertium
casũ videk̃ ꝙ cens⁹ non sit aliquid
ꝓprie vẽdibile aut emptibile. licet
sit transferibilis de vno in alium
Hoc em̃ p̃ter emptionem multis
modis cõtingere potest vt dona/
tione ꝑmutatione aut etiã alio im
proprio emptionis modo Nec om
ne donabile aut ꝑmutabile est em
ptibile.ꝫ econuerso vt clarũ ẽ So
lum em̃ res corꝑales et earũ vtili/
tates seu fructus videnk̃ ꝓprie em
ptibiles eẽ et vendibiles de quib⁹
ꝓprie nõ sũt reddit⁹ ⁊ census Naz
res fruct⁹ et census sũt tria que di/
stinctim et separatim habẽi possũt
Verꝫ si census sumatur improp̃e
ꝓ parte vtilitatis .vel fructus rei
põt ꝓprie et licite emi.vt verbi gr̃a
Aliq̃s potest emere decimã partẽ
fructuũ talis vinee vel agri potest
millesimam emere omniuz ꝓuentu
um de bonis vnius predij vel mo
nastẽij.sic aliquis emere potest ꝑ/
tem aliquotam annualis locagij
vnius domus Dicũtur etiã redditus
emi consecutiue ad emptionẽ
verbi gr̃a castri ad qđ redditus
pertinẽt.leges ergo ⁊ iura scripta
que innuunt census vendibiles
esse.sumere vidẽtur censum impro
prie vt dictũ est.qui etiam sic sum/
ptus quãdoq; inuenitur in legib⁹
pro predijs vel alijs rebus immo
bilibus Aut improprie videnk̃ ali/

qui loqui de emptiōe ⁊ venditiōe sicut sepe illa improprie sumpta inuenim⁹ vt bona celestia emi dicuntur pro reb⁹ terrestribus mō quo habitū est in caplis ꝛc

Capiculū xxxv. de opinione cuiusdā ꝓ cōtractib⁹ supius dissuasis

Sed q̄cquid sit de veritate emptiōis censuū semꝑ manet dubiū de reb⁹ vere emptibilib⁹ et vendibilib⁹. videlꝫ an vere et licite vēdi possint solū ꝑm quid. solū scꝫ ad vitā vni⁹ aut ad certos annos. aut cū obligatione ad reddenduꝫ venditori ꝓ simili p̄cio qñ voluerit. de h̄ venditiōis modo et p̄cedentibus dictū est supra caplis Sed obuiare videt̄ his que dicta ibi sūt q̄daꝫ ponēs de pretactis modis venditionis q̄tuor ꝯclusiones Quarū p̄ma est hec Ille q̄ est dñs alicui⁹ rei. est et dñs vsus eiusdē rei Scd̄a ꝙ dñs ver⁹ alicui⁹ rei pōt eam transferre in alterū gratis et ꝓ precio et pro cōmutatione alteri⁹ rei Tertia ꝙ domin⁹ pōt trāsferre vsū et fructū ꝓprie rei et in alterum retenta sibi ꝓprietate rei Quarta ꝙ dñs ver⁹ alicui⁹ rei sicut pōt dare vel vēdere ꝓprietatē rei vel fruct⁹ alicuius possessionis simplicit̄ q̄ntū ad omne temp⁹. sic potest dare vel vendere ad temp⁹ determinatum vel ad temp⁹ ꝑticulare Om̄ia ista ꝓbat ꝑ rōnem et naturā dominij qꝛ q̄libet est arbiter et modēator rei sue vt ex iure allegat Sb̄dit ꝙ cū ois reruꝫ cōmutatio int̄ homines fit naturaliter ꝓpter nc̄itates vite humane Ideo sequit̄ ꝙ ꝯmensuratio earū debꝫ fieri ꝑm magis et min⁹ in valore ꝑm ꝙ magis et min⁹ hn̄t de vtilitate et nc̄itate ad vitaꝫ humanā. Variat̄ aūt hmōi vtilitas multiplicit̄ in magis et min⁹. videlicet ex tp̄e et loco. ex ꝑsonarū cōditiōe. et ex ip̄aruꝫ rerū natura Qñ ergo a venditore trāsfert̄ rei substātia cū vsu eius simplicit̄ constat ꝙ pl⁹ receptur⁹ sit emens q̄ꝫ si trāslatio solū fiat ad tēp⁹ Vñ concludit ꝙ tp̄alis ē venditio ꝙ non tātū p̄ciū requirit̄ ac si essꝫ ad omne tēp⁹ Idē putat in emptiōe ad vitā. qꝛ rōne ꝑiculi et dubij ꝙ excusare vident̄ in talib⁹ nō requirit̄ tātū p̄ciū ac si res vl̄ reddit⁹ ꝑpetue emeret̄. maxime si tēp⁹ est indeterminatū videlicꝫ ad vitā hominis q̄ depēdet a natura tp̄is om̄i die mortē minātis Ideo tolerat̄ in talib⁹ si qñq̄ꝫ min⁹ dat̄ Idem in contractib⁹ ad reemendū nā om̄i die oportunitate captata p̄t q̄s ec̄ ꝓ sil̄i p̄cio rē reemē vt vēdidit Igit̄ min⁹ valet rōne illi⁹ ꝯditionis. q̄re ꝯcludit ꝙ de natura ⁊ d̄ naturali rōne tales ꝯtract⁹ valeant hec ille

Capiculū xxxvi Dñdēs ꝙ dicta illius non obuient superioribus

Ista dc̄a q̄ꝫuis p̄ma facie videantur aliq̄m apparētiā hr̄e. tñ si voluerim⁹ ea intrinsec⁹ inspicē nihil faciunt ad iustificationē dictoꝝ ꝯtractuū de q̄bus dubitat̄ an liciti sint Si em̄ inspexerim⁹ fūdamētū probatiōis p̄dc̄aꝝ ꝓpositionū. inueni/

em⁹ ꝙ nihil ꝓbat qꝛ ꝙ q̄libꝫ ē arbiter et moderatoꝛ rei sue. et ꝙ q̄libet p̄t rem suā trāsferre in aliā et de ea disponē. intelligit̄ iuste ꝛ rōnabilit̄. sicut clarū est Cū ergo dubitet̄ an aliq̄s dictis modis possit rē suā vendē aut talit̄ possit ꝓpecunia rē alteri⁹. suā facē. manifestū est ꝙ nō ꝓbat̄ intētū ex h̄ fundamēto Nulla em̄ cōsequētia ē. q̄libꝫ ē arbit̄ et moderatoꝛ rei sue ꝛc Igit̄ licet ei omni mō illā vendē ꝛ ꝯmutare Nec ꝓbat aliq̄d ꝑ aliud qđ supponit videlicet rerū ꝯmutatiōes vt emptiōes et vēditiōes introductas eē ꝓpter nc̄itatē humane vite. qꝛ iteꝝ ex h̄ nō sequit̄ ꝙ ergo omnis ꝯtract⁹ emptionis aut venditiōis sit licit⁹. aut trāsactiōi humane vite vtilis vel nc̄ari⁹ Cū multi ꝯtract⁹ tales possint eē inutiles et supuacui et nō in releuamē hūane indigētie. ꝫ in augmētū humane miserie sicut in supioꝛib⁹ patuit in multis capl̄is Destructo fūdamēto deinde veniētes ad ꝓpositiōes q̄s posuit. videam⁹ quid veritatis habeant Prima dicit ꝙ dn̄s alicui⁹ rei est et dn̄s vsus eiusdem rei qđ verū est nisi dn̄s vsum rei in alterū trāstulerit sibi ꝓprietate retenta sicut fieri p̄t ꝑ tertiā ꝓpositionē ip̄i⁹ Scđa cōclusio ei⁹ dicit ꝙ dn̄s alicui⁹ rei p̄t eā trāsferre in alterā triplicit̄. scꝫ gratis. ꝓ p̄cio. et ꝑ cōmutationē ꝓ alia re. Ista cōclusio si valeat vniuersalē iuxta moꝛē iuristaꝝ falsa ē. qꝛ nō q̄libet res pōt licite ab eo cui⁹ est trāsferri in alteꝝ illis trib⁹ modis sicut patuit supi⁹ tā de reb⁹ spūalib⁹ et sacris q̄ꝫ nō spūalib⁹. nō oꝫ resūi qꝛ planū est Quarta ꝓpositio ei⁹ dicit ꝙ sicut dn̄s ver⁹ rei p̄t dare vel vendē ꝓprietatem rei vel fruct⁹ possessionis alicui⁹ simplicit̄ quo ad omne temp⁹. sic pōt dare vel vendē ad tempus determinatum et particulare Istā ꝯclusionē circa quā q̄ ad scđaꝫ ꝑtē ē ꝯtrauersia sine probatione ponit assumens qđ ꝓbare debebat Vn̄ illa ꝓpositio q̄rta nec sequit̄ ex p̄cedētibus trib⁹ nec ex fūdamētis q̄ ꝓ ꝓbatione suarū cōclusionū supponit sicut iaꝫ ostēsum fuit Adhuc cōtra illā conclusionē quartā sūt tres ꝯclusiones in supioꝛib⁹ deducte capl̄is Iterū cōtra ip̄am est ꝙ nō similit̄ q̄ntificatur valoꝛ rei simplicit̄ et relate ad certū vel incertū tēp⁹ Vn̄ nō sequit̄ res p̄t iusto p̄cio simplicit̄ emi Igit̄ etiā ad certū temp⁹ Causa est qꝛ in emptiōe p̄ma valoꝛ nō q̄ntificatur ꝑ respectū ad diuturnitatē tp̄is ꝫ ꝑ respectū ad eq̄litatē valoꝛis rerū et precij ꝯm p̄ntē tp̄m cursū ꝛ rerū statū vt in supioꝛib⁹ oñsū fuit capitulis In vēditiōe vero vnius rei verbi gratia dom⁹ ad sexaginta annos oportēt attēdi valoꝛē eius ꝑ totū illud tēp⁹ qđ fieri nō p̄t qꝛ accidit ꝙ in dato loco dom⁹ in vno āno sūt cariores in duplo q̄ꝫ in alio anno et iteruꝫ in alio sub dupli valoris. ꝓpter qđ nō p̄t sufficienter estimari ꝓ q̄nto data dom⁹ iuste emi possit ad sexaginta annos Iteruꝫ si ex h̄ vt dicit ꝙ qn̄ substantia rei

cum vsu trāsferet simplicit in alterꝝ ipe pl⁹ receptur⁹ est mai⁹ p̄ciū requirit q̄ꝫ si nō trāsferet ad om̄e tēpus .sequit ꝙ nisi ꝓportionabilit min⁹ p̄ciū determinet in emptiōe ad certū tēp⁹ ꝑm ꝓportionē illius tp̄is ad tēp⁹ ꝑpetuū iniuste agit qꝛ si res ꝑ datū tēp⁹ valet tātū ꝑ duplū temp⁹ ꝑm illā rōnē valebit duplū ⁊ ꝑ t̄plū t̄plū qꝛ reb⁹ regl̄arit se hn̄tib⁹ ꝑ illud recipiet triplū Cū ergo nulla sit ꝓportio vel saltem oīo incognita tp̄is verbi gr̄a viginti vl̄ sexaginta ānoꝝ ad om̄e temp⁹ patꝫ ꝙ ibi nō poterit eē iusta valoris estimatio qđ erat probandū ꝓ illo facit capl̄m

Capiculū xxxvij In quo inuehit ɔtra incaute p̄dicātes de cōtractib⁹ memoratis

Ex istis apparere pōt ꝙ q̄dam in hac materia nimis extrem⁹ putās ex dictis cōclusiōib⁹ intentū demonstrari fuit de ad pauca respiciētibus .q̄ ideo stulte enūciauit dicēs.ꝙ q̄cūqꝫ tenuerit dictos ɔtract⁹ illicitos esse heretic⁹ ē cēsend⁹ Ego hui⁹ leuitatem āmirās potius credo ꝙ q̄ publice p̄dicauerit aut absolute docuerit hmōi ɔtract⁹ passim licitos eē ꝓhibēd⁹ sit eo ꝙ auaris et ceteris hoc tp̄e pl⁹ cupiditati deditis dat occasionē ꝓpinq̄m peccādi et eos q̄ in p̄dictis cōtractib⁹ peccauerūt grauando ꝓximos suos firmat in suis pcc̄is Nō em̄ ꝓhibēdi sūt solum q̄ falsa p̄dicant aut vicia licētiāt.ꝫ etiā q̄ incaute p̄dicando his occasionē amministrāt aut ad errores et vicia fragilib⁹ vias aperiūt ad dānationē ip̄oꝝ q̄ eas ꝓponunt et eoꝝ q̄ sequūtur Qualit faciūt q̄ publice ⁊ absolute licitos ad populū ꝓclamāt cas⁹ vel ɔtract⁹ qui forsan si qn̄qꝫ ab aliq̄ certa causa et singulari intētiōe sine peccato exerceri possint .tn̄ vt cōiter vel sꝑ cū pcc̄o fieri solēt Multū ergo arguēdi sūt q̄daꝫ ꝑiculosi sibi et alijs q̄ de cōtractib⁹ reb⁹ aut casib⁹ rōnabilit dubijs et formidolosis certificant ceteros ⁊ audaces faciūt ac ꝓnos ad q̄dā q̄ vel non exercenda vel cum magno timore agēda docē deberēt Jā vtiqꝫ tot et talia ɔtra ɔtract⁹ de q̄b⁹ est sermo in sup̄iorib⁹ mota sūt ꝙ q̄ illis debite aīaduersis ad min⁹ nō reddit dubi⁹ circa equū et iniquū expediēs ⁊ inexpediēs in hmōi ɔtractib⁹ exercitate rōis vsū nō hr̄e iudicād⁹ ē Cū g⁹ i oīb⁹ q̄ nōbiliter scrupulū ⁊ formidinē hn̄t declinādū sit ad securiorē ꝑtē et cū stante dubio negotiū aggrediēdū nō sit Nā q̄ nō obstāte dubio an iustuꝫ sit qđ faciēdū occurrit nihilōim⁹ audact illđ agit ꝑuipēdit ⁊ ɔtēnit nō curādo offēdē deū auctorē iustitie q̄re puto abstinēdū eē poti⁹ a ɔtractib⁹ ill⁹ ⁊ sil̄ib⁹ sup̄uacuis et reipublice iutilib⁹ q̄s vt visū ē cupidoꝝ ipietas finxit et introduxit et caritas odit qꝛ nō cā releuāde nc̄itatl.hūane exercēt. ꝫ cā iniq̄ cupiditatis explēde Puto ergo magis dissuadēdū fidelib⁹ ne talib⁹ se implicēt ɔtractib⁹ q̄ꝫ ꝙ liciti sint publice procla

Cap xxxviij. in q̄ sūmat p̄dc̄a ꝑ cōclusiōes mādu

Nam materiā tādē hanc diu tentā et extense satis q̄liter potui ꝑtractatā ꝯcludēdo Cōclusiones multe ex dictis ab initio hui⁹ tractat⁹ vsq; huc colligi pñt de q̄bus ceteris q̄ clare patēt omissis: soluz q̄tuordecim elicio

Quarū p̄ma ē ꝙ pl⁹ longe peccāt xp̄iani recipiētes vsurariū lucrum a xp̄ianis q̄ꝫ olim peccassent iudei recipiendo vsuras a fr̄ib⁹ suis pz ista ꝯclusio ꝑ capl̄m. et adhuc

Scd̄a conclusio Qui vsurarios iudeos vel xp̄ianos fouēt ꝑ lucrum aut defēdūt mortaliter peccant et plurimis cā dānationis existūt pz ꝑ capl̄m. ex istis ad tertium

Tertia ꝯclusio .oēs qui pecunias alijs p̄stāt ꝓ seruitijs ānuis aut cēsib⁹ sūt in statu damnationis pz ꝑ capitulū. v. scd̄e ꝑtis. qꝛ sūt manifeste vsurarij q̄s in nullo releuat qd̄ lucrū vsurariū appellāt seruicium aut censū. qꝛ q̄cūq; noie tale lucrū vocet̄ aut colorek̄ iniquū ē vt pz ꝑ capitulū p̄me ꝑtis

Quarta cōclusio Qui tenēt ꝓ pecūia mutuata castra villas dom⁹ vineas et hmōi et fruct⁹ expensis deductis in sortē nō ꝯputāt. cōiter oēs in statu dānatiōis sūt. pz quia stāt in pcc̄o mortali cuz manifeste vsurā cōmittāt vt patz ex capl̄is p̄me ꝑtis Cuz ergo vsura sit mortale pcc̄m vt notum est ꝑ capitulū eiusdē ꝑtis relinquit̄ ꝓpositū Sed dixi in ꝯclusiōe cōiter qꝛ q̄busdaz videt̄ ꝙ in hoc casu excusek̄ vsura qñ res impignerata ē in feudū a mutuante ꝓcedēs verū et h̄ supi⁹ in eodē capl̄o impugnatum est

Quinta ꝯcl̄o. ꝯtract⁹ vocate ēptionis rerū ad tēp⁹ q̄ cupiditas introduxit grauat inopes vt vsura vel pl⁹ ꝛc̄ ꝓbatur ꝑ duo capitula scd̄e ꝑtis videlicz octauū et nonum

Sexta ꝯcl̄o ꝯtract⁹ ēptiōis ꝛ vēditiōis ad tēp⁹ deuiat a vēo fine emptiōis et vēditiōis et a plena rōe earūdē patz ꝑ capl̄m. ix. scd̄e ꝑtis

Septima cōclusio Obligatio emptoꝝ extorta ad reuēdēdū rē emptā vēditori qñ voluerit ꝯtractui detrahit vere emptiōis et vēditionis pz ex capitulo. x. scd̄e ꝑtis

Octaua ꝯclusio Esto ꝙ d̄ ꝯtractibus illis euident̄ ꝯuinci nō possit ꝙ ex forma vel ſm se illiciti sint tñ ꝯuinci p̄t ꝙ magis sint ꝓhibēdi ꝛ dissuadēdi q̄ꝫ passim ꝑmittēdi

Nona ꝯclusio Nō expedit reipublice cēsus ꝛ reddit⁹ multiplicari nec oīb⁹ vt emāt eos ꝑmitti pz capl̄o p̄me ꝑtis et capl̄o scd̄e ꝑtis

Decima conclusio Cōstituē a p̄ncipe vel a cōitate ꝙ vniuersaliter omnes redditus vel census etiam pro iusto precio a quolibet redimi p̄t iniquū est

Undecima conclusio Q̄ a seculari potestate ordinari nō potuit ꝙ vniuersaliter omnis prior census pro precio constituto scilicet vnius libre pro octo vel similiter redimi possit

Duodecima conclusio Q̄ emptio census vnius libre pro octo cū pacto redimendi pro eisdem tantum scrupulū habet ꝙ potius ꝓhibenda est q̄ꝫ ꝑmittenda

Decimatertia conclusio ꝙ pe/
na dupli nō soluētiū dictū censum
supi⁹ posita irrōnabilis ē et impia
Decimaquarta ɔclusio. ꝙ cen
sus dicto mō empti scz vni⁹ libre
ꝑ octo cū pacto redimēdi nō sūt
idonei ꝑ fundatiōe ecclesiarum
Iste q̄tuordecim ɔclusiones et
alie multe deduci possunt ex his q̄
in diuersis locis supi⁹ dicta fuerūt
q̄ non resumo Sed finaliter ꝑ de/
claratiōe ꝑticulariori ɔclusiōis de
cime et sequentiuz moueo triginta
tres cōclusiōes q̄rū ꝑma est
Vtrum secularis potestas
possit aliq̄ statuto reddit⁹
cleri añ iuste habitos mo
biles facere ꝑ redemptionem vel
alias diminuere
Itē vtrū princeps sua auctoritate
possit reddit⁹ laicorum ꝑus iuste
possessos sic mobiles facē vel alio
mō diminuē vel auferre
Itē vtrū possit reddit⁹ tales ꝑ p̄/
cio minore iusto redēptibiles facē
ita ꝙ habēs reddit⁹ teneat̄ cuilibz
volēti redimē dare ꝑ tali precio
Itē vtꝝ ꝑnceps possit ɔpellē quē/
piā ad vēdēdū cēsus suos vel ali
as res ꝑ iusto p̄cio aut vt det cen
sus ꝑ tali ad redimenduz
Itē vtꝝ possit reddit⁹ tales ꝑ iu
sto p̄cio redēptibiles facē
Itē vtrum princeps possit hoc cū
consensu populi subiecti
Itē vtꝝ dato ꝙ sic. etiā ordinatio
hmōi clericos obliget
Itē vtꝝ cler⁹ ꝑ ɔsēsū se ad talem
ordinationē obligare possit
Itē vtꝝ sit in arbitrio ꝑncipis cō
stituē ꝑtiū cēsus vni⁹ libre de cete
ro ꝑpetue vel ad tēp⁹ emendi ali
quid cū ɔditione de redimendo
Itē vtꝝ possit hoc saltem cū con
sensu subiecti laicalis populi
Item vtrū concesso ꝙ sic. constitu
tio illa etiā clēicos obliget. vel an
ɔsentire debeant
Item vtrum princeps eque possit
vel non possit constituere precium
minus iusto ad redimendos cens⁹
aliquos in ꝑte vel in toto ad emē
dum census
Itē vtrū ꝓpter adiectionē condi/
tionis de redimendo res vel cens⁹
possit licite remissi⁹ ire
Itē vtrū liceat vendēti rē ꝑ iusto
p̄cio extorquē obligationē ab em
ptore vt reddat venditori qñ redi
mere voluēit
Respondeo ꝙ nō. licet ēptor pos/
sit se sponte obligare ad hec faciē
do gratiam venditori
Item vtrum in austera estimatio/
ne cōmuni et iusta census vnius li
bre valeat octo
Item vtrum constitutio emptiōis
de reemptiōe census vnius libre
pro octo ibidem a ꝑncipe facta sit
rōnabilis et ɔgrua
Itē vtꝝ in illa popul⁹ cū nobilib⁹
libere cōsenserit
Item vtrū cler⁹ in illā cōstitutionē
ɔsentire poterit
Item si fuerit iniqua An equalit̄
peccent successores principis ipsā
stare permittentes cum ipso au/
Item vtꝝ peccent ¶ctore
ciues qui constitutionem talem re
ceperunt et exequuntur ɔpellētes

ad soluēdū cēsus ꝑm eā emptos ⁊ ad dandū cēsus redimere volenti ꝑm formaz ipsius

Itē vtꝝ pena dupli cōn nō soluē tes cēs⁹ ꝑm ip̄os emptos ꝯstituta sit crudelis et impia Rñdeo ꝙ sic etiā si iusto p̄cio essent empti

Itē vtꝝ peccēt laici et clerici q̄ ꝑm talem constitutionem cēsus emūt vel emerunt

Itē vtrū tales census fuerint ido nei ad fūdationē diuini cult⁹

Itē vtruz liceat clericis et religio sis cuz taliter emptis redditibus militare deo

Item vtꝝ clerici et laici post con stitutionē illā poterant iuste reddi tuare ecclesias et altaria

Item vtrū h̄ facere potuerint cen sibus iuxta tenorem dicte constitu tionis emptis vel cōparatis

Itē vtꝝ q̄ hec fecerūt teneant̄ vē ditorib⁹ cēsuū ad augēdū p̄cium

Itē vtꝝ venditores cēsuū audito ꝙ p̄cio iniusto empti sūt ab eis ces sare possint a portione ipsoruz

Itē vtꝝ venditores exigē possint restitutionē leuatoꝝ vltra cēsū ꝙ recta estimatiōe valēt octo libre

Itē vtꝝ additione eis facta vsqꝫ ad iustū p̄ciū teneantur de cetero reddit⁹ illos perpetue dare

Itē vtꝝ si ꝑ redēptionē cēsuū fun datio alicuius ecc̄ie cesset in parte vel in toto ipse fundator recompē sare teneat̄

Itē vtruz ad refundationez eccle sie obligentur non solum qui red/ ditus eius antiquos ꝑm cōstituti onem principis redemerunt sed et ipse princeps et constitutionis ex/ ecutores

Item vtrum consultius sit propt̄ sequelam malorum constitutionez predictam tolerari et vsum ei⁹ cō/ sciētijs singulorū relinqui q̄ꝫ ip̄az in tot annis practicatam reuocari tāq̄ꝫ iniquā

PRo rñsione ad istas questi ones supponēdū est primo ꝙ quia princeps tenetur nō permittere.imo vindicare iniu rias Ideo nullaz constitutionem potest condere cuius obseruantia cedit in iniuriā subditorum Se/ cūdo supponēdū ē.ꝙ qꝛ princeps tenetur precipue ad defensionem conseruationem et ꝓmotionem di uini cult⁹ ip̄e nihil potest recte cō stituere quod cedit in diminutio/ nem vel destructionē illius Ter/ tio ꝙ qꝛ princeps tenetur ad cō/ seruationem et perfectionē reipu/ blice nō pōt aliquid ordinare qd̄ cedat in detrimētū boni cōmunis

Quarto ꝙ qꝛ tenetur solicitu/ dinē h̄re vt q̄libz subiectoꝝ ꝓ sta tu suo habeat ꝯpetētiā tꝑaliū.ha beat pacē et teneat honestatē Jō nō p̄t ꝯstituē aliq̄ q̄ꝝ obseruatio infert ꝯtraria p̄dc̄oꝝ Ex q̄ sequit̄ ꝙ p̄nceps singularē curā debz ad hibē vt p̄ ijs iuste estimatiōis ꝑm dispositionē regiōis.cursū tꝑm.cō ditiōes hoīm defectū vel abūdāti am rerū res venales sil̄it̄ ⁊ cēs⁹ ꝓ/ ut magis expedit ad felicitatē pol liticā vēdant̄ vel commutent̄ quia hoc maxime facit vt quilibet com petenter suo statui habere possit

vite necessaria

His suppositis rñdeť ad qõnes
ꝑma iuꝝ dcas suppositões q
idubitanť null' inferiores principũ
nec tpe supm' scz Impator ꝶ põt
nec vmqz ꝶ potuit Ad scdaz re
spõdeť q non nisi qñ ꝶ euidẽs ne/
cessitas aut reipublice vtilitas de
redditib' aliquorũz nimis auctis
aut alicubi nimis multiplicatis fi
ri exigat Ad.iij.rñdeť q nõ nisi
forte casu in rñsione ꝑcedẽti tacto
Ad q̃rtam rñdeť q nõ.nisi aliq̃
singularis cã ꝶ requrat Põt em ꝑn
ceps vrgente necitate opellẽ aliq̃
vt vendat bladũ aut vinũ ꝑ ꝑcio
qd tũc currit.imo ꝑt capẽ bladuz
vbi inuẽit q relinquẽ iustũ ꝑciũ vt
rõne guerre a defẽsionis aut placi
ti in remotis habẽdi Possũt etiaz
tpe famis diuites opelli ad vẽdẽ
dũ blada ꝑ iusto precio a ꝑncipe
vel comite iuxta exigentiã tpis et
regiõis statuendo Ad q̃ntã re/
spõdeť q nõ nisi cã spẽalis subsit
ꝑter eorum aliquid q̃ dicta sunt
Ad sextã rñdeť q nõ ꝑt facere
cũ osensu ꝓpli illud qd ꝑma q̃stio
q̃rit.licet posset qd querit scda q̃/
stio Cũ sit in ptãte cuiuslibz dispo
nere de sua re sicut placet .Potest
iterũ cũ cõsensu ꝓpli illd qd tertia
q̃stio quẽit eadẽ rõne Iñ vn' ꝑt
in arbitrio alteri' q̃ sibi videť ex/
ꝑtior ponẽ estimationem ꝑcij rei
sue qd si fecerit teneť rẽ dare pro
ꝑcio qd ab illo estimať Ita videť
in ꝑposito Ad septimã rñdetur
q nõ Ad.viij rñdeť q non si est
manifeste in ꝑiudiciũ cleri et in de/
trimentũ diuini cult' Ad nonã
rñdeť q ꝑnceps sliter et magis
tus ciuitatis teneť q̃ntificare ꝑ
um rerũ venaliũ ꝑm exigẽtiã vtili
tatis cõis respectis circũstantijs
tpm et conditiõib' regionũ.et homi
nũ et eodẽ mõ de ꝑcijs censuũ.nõ
ergo ꝑt ꝑ volũtate ꝑcia talibus
ostituẽ.ꝶ teneť ostituẽdo respicẽ
ꝑfectũ cõmunẽ ꝛc iuxta q̃rtã sup
positionẽ ꝛc Ad.x.rñdetur q sic
ꝑter dicta in rñsione ad sextã q̃/
stionẽ Ad xi.rñdeť q ex ꝶ maxi
me cũ cõstitutio talis sit clero ꝑiu
dicialis aut cedit in detrimẽtũ di/
uini cult' Ad duodecimã respõ
deť q non.qr vt innuit in rñsione
ad scdam qõnẽ põt in casu aliqs
cens' diminuẽ vel auferre et ꝑ cõ/
sequẽs ꝑt ꝑciũ puũ ostituere quo
redimanť ab his q̃ cẽs' dãt ꝺpau
ꝑatis vl nimis grauatis Ad de
cimãtertiã rñdeť q nõ q̃ꝶuis aliq̃
b' videať q ibi libertas redimẽdi
possit ꝑcio estimari Ad decimã
quartã respõsũ ẽ post positionem
tituli q non Ratio est quia dato
iusto precio venditor nihil pl' ha
bet requirere vel exigere .ab em
ꝑtore qui vltra iustum preciũ gra
uandus non est per obligatonem
ad reuendendum venditori quod
ab ipso emit Ad decimam quin
taz Respondetur verisimilius esse
q non sicut apparere potest respi
ciendo ad valorem censuum in ea/
dem regione non longe preteritis
temporibus post que non ẽ regio
mutata taliter q tam modicum
sit iustum preciũ vni' libre q parũ

ante fuit duplum vel triplū ¶ Se/
cundo respiciendo ad valorem cē
suum in regionibus propinquis
aut similib⁹ aut in regiōib⁹ in q̄b⁹
ꝑm cursū tp̄m et stat⁹ hominū cen
sus debēt eē in meliori foro q̄ꝫ h̄
¶ Tertio apparē p̄t attēdēdo illa
oia diligent̄ penes q̄ in data regi
one q̄ntificād⁹ ē valor cēsuū ibidē
¶ Om̄ib⁹ his debite attētis ⁊ soli
cite pōderatis nō solum occurret
vēisili⁹ eē ꝙ octo libre sint iniustū
p̄ciū vni⁹ libre. ꝫ relinquet̄ rōnabi
lit̄ dubiū an sit citra medietatē iu
sti p̄cij q̄ dubio stāte grauiter pec
cat q̄ nihilomin⁹ ꝓ tali precio emit
qꝛ ɔtēnit nihil curādo iniq̄ agere
¶ Ad decimāsextā rn̄det̄ ꝙ non.
Rō rn̄siōis sui pꝫ ex rn̄siōe ad p̄ce
dētē Itē ex h̄ ꝓ tali p̄cio immobi
les facē indifferent̄ reddit⁹ antiq̄s
clericoꝝ et laicoꝝ ē iniuriā inferre
et diuinū cultū diminuē imo tādē
destruē ¶ Ad decimāseptimā re/
spōdet̄ ꝙ nō ē verisile in hac libē
ɔsēsisse cū erat in p̄iudiciū ⁊ graua
mē plurimoꝝ ¶ Ad decimāocta
uam rn̄det̄ ꝙ nequaq̄ꝫ potuit nec
debuit ꝓpt̄ rōnes. tactas ⁊ plures
alias ¶ Ad decimānonā rn̄detur
ꝙ eē p̄t ꝙ pl⁹ peccēt eo ꝙ audiūt
⁊ sepe audiuerūt a doctis viris ꝙ
talis ɔstitutio iniusta ē vel de iniq̄
tate merito hr̄i dꝫ suspecta ⁊ nihi
lomin⁹ ɔpellūt ꝑm eā reddit⁹ dari
a clericis et laicis cōn eoꝝ volun
tatē. qd̄ māifeste tyrānicā facit in
sq̄tatē ¶ Ad vicesimā rn̄det̄ ꝙ in/
dubitatū ē q̄n sic. nec excusat eos
mādatū p̄ncipis. cū mandare eis
non p̄t qd̄ exeq̄ vel obseruare ini
quū ē offēdēs deū iniuriā inferēs
clericis et laicis ¶ Ad vicesimā p̄
mā rn̄sū ē ꝙ sic. etiā si iusto p̄cio es
sēt empti talis pena crudelis esset
et paupū destructiua ¶ Ad vicesi
mā scd̄am rn̄det̄ ꝙ sic. et h̄ postq̄ꝫ
dubiū factū est an iusta fuerit aut
postq̄ꝫ legitime declaratuꝫ fuit ꝙ
esset iniqua. poterat enim alquos
simpliciores a p̄ncipio ignorantia
excusare ¶ Ad vicesimāt̄tiā rn̄det̄
ꝙ nō qꝛ institutio diuini cult⁹ dꝫ
eē ꝑmāsiua. et qꝛ qd̄ semel deo di
catū ē āpli⁹ reuocari nō p̄t ¶ Ad
vicesimā q̄rtā rn̄det̄ ꝙ non iuxta
moderationē rn̄siōis ad xxij̄ qꝛ de
us c⁹ oia bō sūt nō vult suos mini
stros de male adq̄sitis sustētari si/
cut non vult sibi talia offerri ¶ Ad
xxv. rn̄det̄ ꝙ sic qꝛ trib⁹ modis h̄
poterāt p̄mo dādo liberalit̄ red
dit⁹ sup domib⁹ vel vineis suis
Scd̄o dādo ꝓ reddituatione do
mos vineas agros aut alias res
Tertio emendo ꝑm cōmunen ⁊ an
tiquā ɔsuetudinē reddit⁹ ɔstitutōe
p̄ncipis nō curata ¶ Ad xxvi. re/
spōdet̄. ꝙ nō iuxta rn̄sionē ad xxij̄
et ad xxiiij̄. videt̄ tn̄ ꝙ aliq̄ simpli
ciores poterāt h̄ facē a principio
qn̄ adhuc ignorātia excusabat
Ad xxvij̄. rn̄det̄ ꝙ si aliq̄ ignoran
tia vel aiunde a peccato excusabā
tur non tenentur ad hoc Sed ini
que constitutionis auctores et ex/
ecutores adhuc tenentur Similit̄
emptores reddituū q̄ non excusā/
tur ¶ Ad vicesimāoctauā Respon
det̄ ꝙ nō qꝛ stat ꝙ p̄ciū sit iniustū